

SÖNDAGEN DEN 22 AUGUSTI 1915.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGEN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELIN WAGNER.

DUFVAN, SOM BLEF EN ÖRN.

Majorskan på Ekeby och hennes

VASTRA EMTERVIKS socken nära kyrkan och sjön ligger ett litet hvitrappadt klockareboställe med vildvinsöfvervuxen veranda. Där bor en ättling i rakt nedstigande led från majorskan på Ekeby, fru Anna Boström, född Sandelin. Fru Boström är dotterdotters dotter till den stoltaste frun i Värmland, kavaljerernas originella vän och beskyddarinna.

Fru Boström ler ett litet trött leende, när vi be henne berätta om sin strålande oldmor; det blir nog litet trötsamt att ha en berömd stammoder, och nyfikna turister störa onekligen idyllen i en liten välvårdad trädgård, där stolta brandgula kejsarkronor och mil-

dotter=dotters dotter.

den prydt gemaken på Ekeby. Rikblommiga pelargonier flamma mot de bländhvita gardinerna och den milda grågröna tapeten. Mellan två pasteller af lagman Sandelin och lagmanskan pickar en gammal förgyld pendyl, som i flydda dagar påmint den verk samma "majorskan på Ekeby" om tidens snabba flykt.

Porträtten äro tydligen utförda af samma okända mästare, fina och mjuka i färgen och enligt släkttraditionen mycket porträttilika.

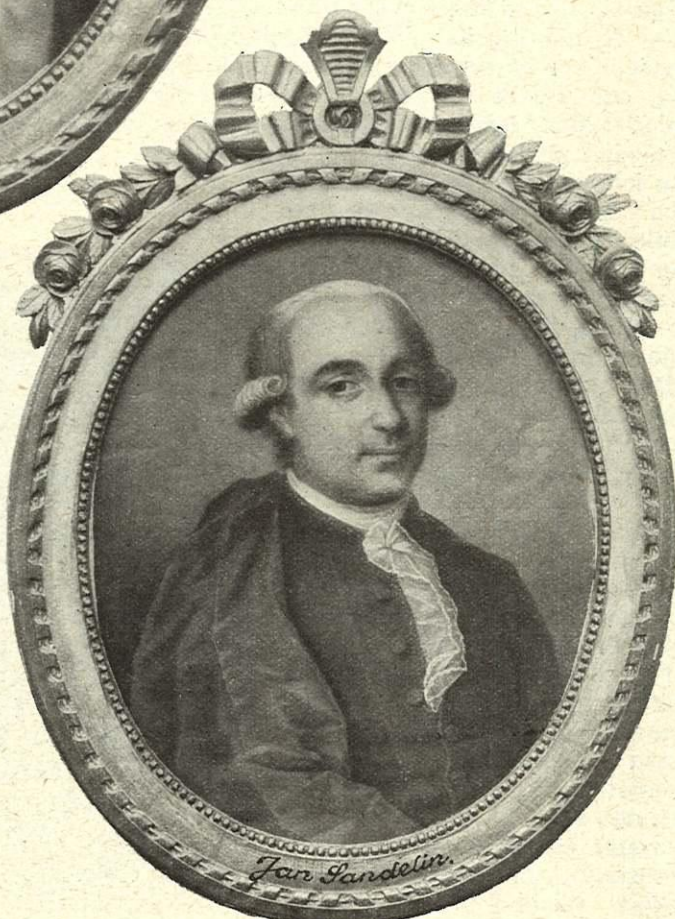
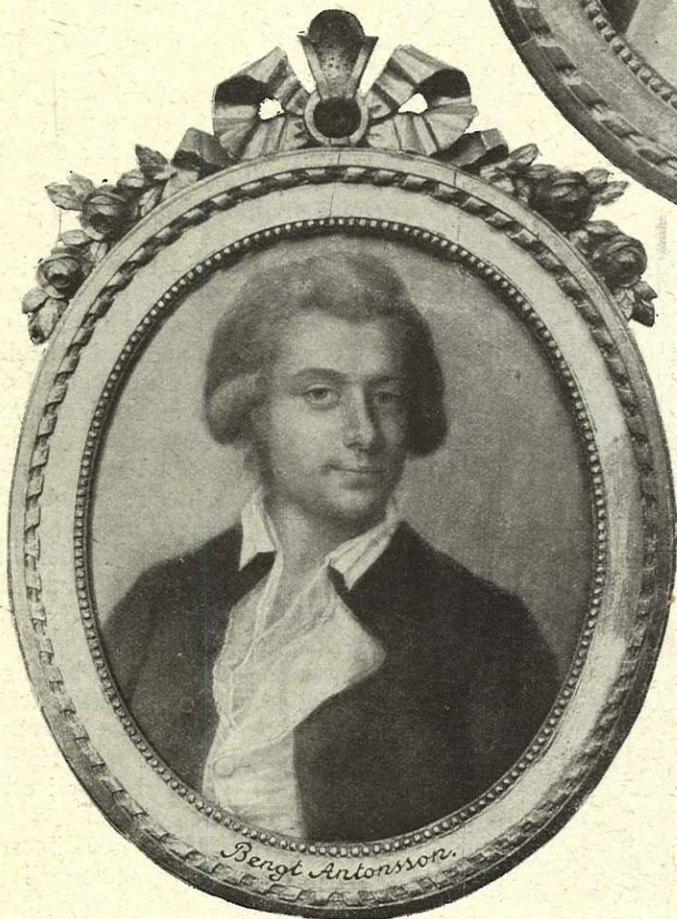
Vi ta plats på det yttersta hörnet af den väldiga soffan i kejsarstil, imponerade som skolflickor af relikerna, och med fru Boström, som förresten skulle vara mycket lik sin mormors mor om

1. Lagmanskan Gustafva Sandelin, "Majorskan på Ekeby". 2. Brukspatron Bengt Antonsson, "Vackra Altringer" i Gösta Berlings saga. 3. Lagman Jan Sandelin. — Axel Aurelius, Sunne, foto.

da blåa Noaks dufvor kanta välkraftade sandgångars fina mönster.

Men fru Boström, som säkert fått släktens traditionella gästfrihet i arf, tar emot oss mycket hjärtligt och visar oss med nöje förmaket, som rymmer alla familjrelikerna. Det är ett stort vackert rum med många smärutade fönster och med möbler, som en gång i ti-

hon hade pudradt hår och kanonlockar, förflytta vi oss hundra år tillbaka i tiden.

Majorskan på Ekeby hette i verkligheten Gustafva Halenia, säger hon, och blef som mycket ung gift med lagman Jan Sandelin på Ojervik. Han var då en medelålders man, men hon var bara sexton år och mycket, mycket vacker. Det är från den tiden det här porträttet är. Då var hon varken myndig eller morsk, bara vacker och mild som en dufva. Det är då Selma Lagerlöf kallar henne Margareta Celsing.

— Men kärlekshistorien då, och vackra Altringer? Var den historien i Gösta Berlings saga inte byggd på verkliga händelser?

— Ja, den historien, säger fru Boström, den kostade oss barn många modiga tårar i vår barndom, när den berättades vid brasan om vinterkvällarna. Det var tusen och en historia om den sköna lagmanskan, som var så god och glad, den milda dufvan, som blef en örn.

Vackra Altringer, det är den unga herrn där på taflan som är lik Gustaf den tredje, han hette Bengt Antonsson och var både vacker och djärf, lik Gösta Berling, antar jag, och mycket fattig.

Den stränga fru Halenia hade bestämt att dottern skulle äkta den förmögna lagmannen och ingen fattiglapp som Bengt Antonsson, och alla tårar och böner voro förgäfvade.

Gustafva Halenia var bara sexton år och ännu inte konfirmerad, men det sistnämnda förhindret afhjälptes raskt nog. Det blef konfirmation den ena söndagen och lysning tre gånger den påföljande.

Den åldrande lagmannen var tydligen rädd för sin unga, eldiga medtämlare. Kvinnorof och enleveringar voro inte så ovanliga i gamla tidens Värmland.

Jan Sandelin hade lyckats utverka särskildt kungligt tillstånd till det bråda bröllopet. När den sköna Gustafva Halenia väl var lagmanskan Sandelin, blef han lugn, och omedelbart efter bröllopet for han bort på en årslång tjänsteresa.

I sinom tid lämnade också Antonsson sin fädernebygd.

— Var lagmannen hård emot henne — fråga vi, — var hon mycket olycklig?

— Å, nej, jag har alltid hört att lagman Sandelin var en fin och god man, både bildad och beläst — mycket förälskad i sin maka. Men han var nästan aldrig hemma utan jämt på tjänsteresa. Det berättas, att han inte ens till utseendet kände igen sina tjänstehjon; en dag mötte han en ung flicka på gården och frågade henne vänligt: Hvar tjänar du, mitt barn?

— Kors, jag är ju lagmannens piga, svarade flickan.

Den stora gården sköttes af lagmanskan. Hon var en utmärkt husmor och värdinna, outtröttlig i både arbete och nöjen.

Efter många år kom "vackra Altringer" tillbaka till Värmland, nu var han rik. Han blef herre till Ekeby, som gränsar till Sjö, och gjorde sig till herre öfver sex andra bruk vid Löfven.

Fru Boström visar oss några gulnade svårlydbara dokument; bland annat lagfartsbrevet på dessa egendomar, som finnas omtalade på sidan 28 i Gösta Berlings saga. Men det mest intressanta bland alla dessa gamla dokument, som bevarats i så många släktilled, är dock det i sagan omtalade Altringers tes-

Vägghendyl, som tillhört

lagmanskan Sandelin.

famente. Det är en sirligt präntad skrift med bleknadt bläck, däri Bengt Reinhold Antonsson på Sundsberg skänker Gustafva Halenia sina sent förvärfvade rikedomar. De sju blomstrande järnbruken vid Löfven blir hennes, och genom Altringer blir hon Värmlands stoltaste och rikaste fru. Testamentet, som här är afbildadt efter fotografi af originalet är undertecknad af både Altringer samt lagmannen och lagmanskan.

De här omtalade föremålen äro emellertid ej de enda minnen efter Selma Lagerlöfs manhaftiga och originella härskarinna på Ekeby. Fru Boström visar oss en uppsättning finslipade kristallglas med ålderdomliga former: de gifva fantasien fritt spelrum; man tänker på "julmiddagen" och den stora festen, när Gösta Berling skulle förlofvas med kvastflickan från Nygård; då skimrade säkert sött och berusande vin i dessa gamla glas.

Fru Boström är just i färd med att visa oss några väl bevarade balklädningar från denna lifsglädjens tid, när vår båt blåser ute på Fryken, och vi måste ta ett brådskande farväl.

Ute på förstubron ropar hon efter oss:

— Jag vill inte förstöra romantiken för er, men jag måste i sanningens namn bekänna, att majorskan på Ekeby hade aderton barn!

ELSA NYBLOM.

Ett vägrödningsarbete.

DET SVARA VÄGRÖDNINGSARBETE för freden, som kvinnokongressen i Haag begynte, afslutades en fas, då kongressens två deputationer för en månad sedan åter samlades i Amsterdam efter sin rundresa till Europas hufvudstäder. De hade då besökt såväl de krigförande som de neutrala ländernas regeringar, öfverallt mottagna af statsministrar eller utrikesministrar, oftast af båda. Det är tretton regeringar de besökt, de nordiska ländernas dessutom två gånger, före och efter resan till Petrograd.

Våra läsare ha sig redan bekant att deputationernas ena uppgift var att framlägga kongressens resolutioner, såsom ett samlat och koncentreradt uttryck för kvinnornas rättsuppfattning och deras önskemål inför ett blifvande fredsslut. Den andra var att undersöka möjligheterna för en fredsmedling från de neutrala makternas sida och framställa till dessa kongressens bön därom samt det förslag till fredsaktion, som finnes skisseradt i en af kongressresolutionerna.

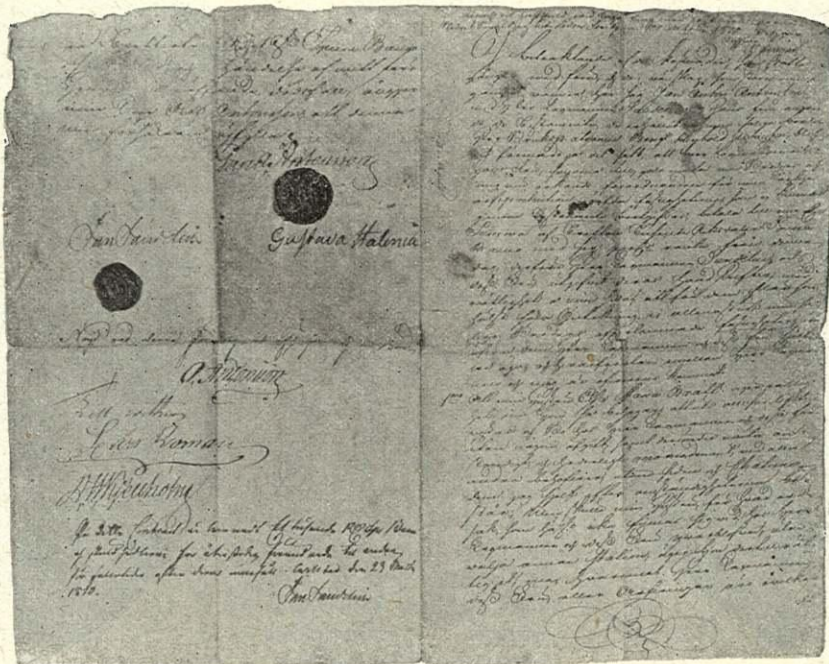
Det meddelande, som utsändts från den internationella kvinnokommittén (International committee of Women for permanent peace) om fredsombudens resa är helt kort. Det innehåller, förutom ett uppräknande af de hufvudstäder och statsmän de besökt, endast en försäkran, att deras bemödanden mottagits med sympati och alljämt fortsättas.

Men då man nu ser, att det medlingsförslag från kongressen, hvarmed deputationerna reste ut, nu sedan deras resa afslutats, åter kommer upp, i sina hufvuddrag det samma, blott ytterligare detaljeradt, så är det lätt att sluta sig till hvad man vill veta. Då man antar, att medlingsförslaget kommer upp på nytt, emedan erfarenheterna från fredsresan gifvit vid handen, att det dock finns möjligheter för dess realiserande, så torde man icke dra för djärfva slutsatser.

Förslaget går, som vi förut framhållit, ut på att en konferens af neutrala nationer skulle utan dröjsmål sammanträda för att uppdraga konturerna af ett möjligt fredsfördrag och förelägga detta för de krigförande länderna med begäran, att de ville uttala sig därom, och att de ville själfva meddela på hvilka villkor de kunna underhandla om fred. De krigförande staternas svar skulle sedan tjäna till ledning för utarbetande af nya förslag, till dess en för alla gemensam bas för under-

handling blifvit funnen. Genom denna metod skulle de krigförande å båda sidor besparas nödvändigheten att själfva ta initiativ till fredsunderhandlingar. Man har tänkt sig att inbjudan till denna kongress icke skulle utfärdas af en neutral stat till de andra utan af flera tillsammans, och att dessa borde vara de tre skandinaviska länderna samt Holland och Schweiz. Dock blir det ju slutligen nödvändigt att en stat gör början och inbjuder inbjudarna. Man må hoppas att den initiativtagande staten ej må betänka sig för länge.

Jämsides med detta arbete på att förbereda en rättfärdig fred, har pågått en annan verksamhet, äfven den utgången från Haagkongressen. Den består i att i hvarje land samla kvinnorna till fredsarbete. I Haag konstituerades en kommitté, sammansatt af två medlemmar från hvarje land. Dessa två medlemmar skulle se-

Altringers testamente.

Idun

I Klara.

AF STEFFEN.

RU BLOMBERG STEG PÅ SPÄRVAGNEN vid Tegelbacken en af de sommarvarma april dagarna. Hon var också iförd sommardressen för första gången på året och hade i sista stund fått hem den renoverade svarta fläthatten från den lilla modeaffären på Klarabergsgatan. Den var klädd med stora svarta tyllvippor och en knippa violer, som det ägnar och anstår ett äldre fruntimmer. Den gråa promenaddräkten såg ju inte så alldeles fräsch ut, kjolen hade "sittveck" och inté var den tillräckligt snäf heller, men den gick ju på sin tredje sommar och var i alla fall rätt passabel.

— Kors i all min dar, så varmt det var! Solen riktigt brände i nacken genom glasrutan. Men det var skönt, tyckte fru Blomberg, ty hon älskade sol, men hade för säkerhets skull hängt en tjock schal öfver armen. Hon hade också med sig några gula tulpaner väl inlindade i silkespapper samt en skär påse, innehållande pinfärskt kaffebröd och kakor från Feihs. Fru Blomberg skulle ut till ett förstadsamhälle och gratulera vännen Amalia. Det vackra vädet samt det väntade nöjet hade försatt henne i ypperligt humör. Det skarptecknade ansiktet med blekta kinder, men pigga ögon, riktigt sken af belåtenhet.

Ack, solen, den välsignade solen! Hon makade sig åt det håll, där den gassade som hetast. I den tvårums lägenhet i ett af de äldsta husen nere i Klara, där hon bott nu en sexton, sjutton år, tittade den blott sparsamt in ibland i det stora rummet, som hon alltid hade uthyrt åt en "bättre, aktningvärd ungherre", hvilken under årens lopp existerat i nog så många gestalter, på det hela taget dock ganska hyggliga och ordentliga med hyran, så att salig Blombergs chiffonjé, skrifbord och gungstol icke behöft känna sig i nämndvärd grad profanerade. I det lilla rummet och köket, som hon själf disponerade, tittade däremot aldrig en solstråle in, så ville hon ha någon sol, som hon tyckte så mycket om och mådde så bra af, fick hon söka upp den på kyrkogårdarna, det blef då mest på Klara förstas, som var så nära och utgjorde fru Blombergs egentliga sommarnöje. Men någon kväll gick hon ju ned till Kungsträdgården och Berzelii park att höra på musiken, och till Haga och Skansen tog hon sig ju också ut ett par gånger under sommaren i sällskap med några bekanta. Men nu skulle hon då få en riktigt skön dag ute i den fria naturen. Å, hvad hon skulle njuta och må godt!

Ändtligen var hon då framme, fick lätt reda på fru Amalias bostad och välkomnades på det hjärtligaste. Men något kaffebord var ej dukadt, alla dess tillbehör voro i stället nedpackade i en korg, ty namnsdagen skulle firas i den närbelägna skogen, efter det var ett så idealiskt väder. Den instängda Klarafrun hade inte ord för sin förtjusning.

— Och du trifs fortfarande bra härute? frågade hon.

— Ja, vet du, det gör jag verkligen, allt mer och mer, svarade fru Amalia öfvertygande. Hon hade nu på våren flyttat hit ut från Stockholm, och väninnan hade ej förut besökt henne.

— Ja, hur skulle du väl kunna annat, du ofrundervärda. En sådan luff! Och sol och grönska och fågelsång. Bara utsikten från

det här väldiga fönstret. Det är annat det än mina små gluggar. Men hvad finns där väl också att se! Bara gråa husväggar att sitta och stirra på. Nej, men titta! Det står ju en så grann ek alldeles utanför, och i toppen sitter en fågel, hör så vackert han drillar. Jag undrar hvad det är för fågel.

— En trädgårdssångare, det hör du väl.

— Jag! Men du kan tyda fåglalåt, du lyckliga människa. Och tänk, en så'n lägenhet! Det här stora, förtjusande hörnrummet och den rymliga sängkammaren och präktiga tamburen och tillräckligt stora kokvrån med gas och elektrisk belysning där och öfver allt och alla nutida bekvämligheter och all denna välsignade sol och friska luft, och för allt detta, som du får ha alldeles för dig själf, betalar du tvåhundra kronor mindre i hyra än jag får ge för mitt lilla usla fångelse, och då måste jag ändå lämna ifrån mig det bästa, ja det känns påkostande, må du tro, med salig Blombergs chiffonjé och skrifbord och gungstolen, som han jämt saft i, hå-hå-ja-ja!

— Klara är också en af de dyraste stadsdelarna, framkastade fru Amalia, under det fru Blomberg hämtade andan.

— Ja, det vill jag lofva, inte minst i de unkna råtthålen, som mitt ståtliga palats.

Fru Blomberg höll på att komma i misshumör vid jämförelsen mellan hennes egna och vännens bostadsförhållanden, men när de slagit sig ned i en vacker skogsbacke med en flat sten till kaffebord, där all heder gjordes åt både Stockholms- och förstadsbrödet, kom hon åter i stämning.

— Tycker du inte, att också vi ha godt bröd? frågade fru Amalia lokalpatriotiskt.

— Jo då, försäkrade fru Blomberg. Allt var förresten utmärkt härute. Förskklassigt.

— Nej, men känn så tallarna doftar! O, så vackert fåglarna sjunger! Hvilken är det här? Jaså, taltrasten. Nej, men titta då, så mycket hvitsippor! Som en alldeles hvit matta! Händerna fulla skall jag plocka med mig till min usla håla. O, så rart solen skinner! Här är ju som ett riktigt paradiset.

— Ja, här är skönt, instämde fru Amalia, och nu skall du stanna till middagen och hela dan. I eftermiddag skall jag visa dig en så vacker promenadväg.

Fru Blomberg var inte svår att öfvertala.

Damerna sträckte ut sig i den solvarma backen och njöto i fulla drag, under det fru Augusta Blomberg berättade Stockholmsnytt. Det var om storståtliga begrafningar och bröllop, om "di kungligas" afresor från eller ankomst till centralen, om främmande furstars och sändebuds mottagande, med mera sådant, och ingen kunde noggrannare och med större entusiasm än Augusta Blomberg redogöra för dylika festligheter, ty så vidt någon möjlighet fanns, försommade hon dem aldrig och genom att, om det så gälde, fålmodigt vänta i timmatal, förskaffade hon sig också den mest utmärkta plats för sina iakttagelser. Men midt under en hänryckt beskrifning på den siamesiska furstens juvelgnistrande hvita sammetsdräkt, gastade fru Amalia plötsligt till, i det hon gjorde en två öfverhalning:

— Aj, usch! De otäcka myrorna!

— Ack, hvad gör väl det! De små söta, behändiga djuren. Jag älskar myror.

— Ja, men inte när de krypa uppåt benen, protesterade fru Amalia, i det hon befriade sig från "de söta djuren". Vi får söka oss en annan plats.

Sedan detta efter åtskilligt letande verkställt, föll fru Augusta åter i förtjusning.

— Nej, men titta! En fjäril! Den första

dan, jämte tre andra bilda en nationell kommitté för att starta arbetet. Planen har blifvit följd i åtskilliga länder. Sålunda äro kommittéer bildade i England, Frankrike, Ungern, Norge och äro under bildande i Schweiz, Italien och Holland. De olika kommittéernas arbete har bestått i propaganda genom tal och tryck.

Motståndare och förhånare af det kvinnliga fredsarbetet vilja gärna misstänkliggöra det genom att kalla det en neutral inblandning,, inspirerad från Tyskland, detta oaktadt det startades af representanter från England likaväl som från Tyskland, från Belgien likaväl som från Österrike-Ungarn. Särskildt påpekade att de franska kvinnorna samt och synnerligen harmfullt protesterat mot hvarje tanke på fred. Det kan därför vara af intresse att höra hvad som officiellt meddelas från den franska grenen af den internationella kommittén: (Section française de la ligue internationale des femmes pour la paix durable). Ordförande i kommittén är m:me Duchêne, sekreterare m:lle Halbwachs. Kommittén börjar sitt meddelande genom att beklaga, att dess sympatiskrifvelse till kongressen kom för sent för att bli uppläst, ehuru den sändes tio dagar före kongressens öppnande. Den tackar de sändebud från kongressen, som besökt Paris för att öfverlämna kongressens resolutioner och borttaga de falska föreställningar, som en dåligt underrättad press lyckats utbreda.

Den nya franska fredskommittén hoppas på framgång i sitt arbete trots stora svårigheter. Den har börjat med att utarbeta en broschyr, innehållande redogörelse för kongressen. I broschyren framlägges en plan att bilda studiegrupper, som skola diskutera fredsfrågor. Alla intresserade inbjudas att besöka kommittén och erinras om sin plikt att använda sitt inflytande i mänskighetens och rättvisans intresse. Denna broschyr skall få en vidsträckt spridning inom feministvärlden, och man hoppas mycket af den. Ett nästa steg blir att öppna en upplysningsbyrå, som skall sprida underrättelser om hvad som i andra länder göres för freden och för mildrande af det mellanfolkliga hatet.

I den internationella kommitténs redogörelse infar de svenska kvinnornas fredssöndag det främsta rummet och omnämnes med uttryck af beundran. Förberedelser pågå i Holland för att följa vårt exempel.

Till sist bör omnämnas en passus i redogörelsen, som angår den nya fredsorganisationens finanser. För arbetets framgång — och icke minst för den kvinnokongress som skall hållas samtidigt med fredsunderhandlingarna — för bestridande af kostnaderna för deputationens resor, behöfvas penningar. Kommittén vädjar till alla länder att ekonomiskt stödja arbetet. Fröken Anna Kleman, Valhallavägen 59, Stockholm, en svensk medlem af den internationella kommittén, har åtagit sig att mottaga och redovisa för de medel, som inflyta i Sverige.

Den nya fredsorganisationen har så väl dokumenterat sin internationella sammanhållning, sin initiativkraft och energi att man vet sig lämna i goda händer det bidrag man kan afvara för fortsättandet af vägrödningsarbetet för freden.

ELIN WAGNER.

Låt kemiskt tvätta och prätta Edras kostymer hos oss och Ni blir belåten.

Örgryte Kemiska
Tvätt- och Färgeri Aktiebolag Göteborg

KLIPPAN

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter: Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt kartong. Idans textpapper tillverkas af Klippan.

jag sett i år. Och hvit till. Det betyder lycka, kära, snälla du. Och så mycket små söta barn sen! Hela skogen mol full, tror jag.

— Ja, medgaf fru Amalia, och hundar också. Här är alldeles ovanligt mycket hundar.

— Jo, det har jag också lagt märke till. Man hör deras muntra, trefliga skall från alla håll. Det är något så upplifvande med hundar, tycker jag.

— Nå, här kan du då få ditt lystmäte på den varan, jag tycker då det är väl mycket af välsignelsen. Här finns de, som bestå sig med två, tre stycken, somliga ilska också.

— Å, det är väl inte så farligt, och hade jag bara råd, så...

Ett ursinnigt skall förnams, och genom busksnåren kom en väldig best med hiskligt uppspärradt gap och rusade mot de båda damerna. Fru Amalia flög upp med ett gallskrik, som till och med öfverröstade hundens skall, men lyckligtvis befann sig djurets ägarinna i närheten och förmådde i rätt tid återkalla sin älskling till besinning.

— Kära du, att du kunde bli så rädd, log fru Augusta, jag tror då, att han bara ville vara vänlig.

Den förtjusande dagen avslutades med en liten tesupé hemma i fru Amalias förtjusande lilla våning.

— Vet du hvad jag sitter och funderar på, sade värdinnan, i det hon bjöd sin gäst af de utmärkta, påbredda smörgåsarna.

— Kanske detsamma som jag. Låt höra!

— Jo, att också du skulle slå dig ner här ute. Tänk, så trefligt vi skulle få tillsammans! Här finns godt om sådana här lägenheter.

— Tänk, Amalia, jag sitter ju och funderar på detsamma! Det är ju som förut bestämdt!

De båda väninnorna började ifrigt diskutera ämnet, och när fru Blomberg reste hem på kvällen, hade hon så godt som beslutat sig för att till hösten flytta hit ut, då hennes kontrakt lyckligtvis var utlupet. Redan denna höst skulle det ske. Vännen skulle genast gå och se på rum, och när hon fått tag i något trefligt skulle fru Blomberg komma ut och titta.

Klockan var nära elfva, när fru Blomberg steg af spårvagnen vid Tegelbacken. Från alla håll kom den ena vagnen efter den andra, gula, gröna, röda, hvita, automobiler susade, promenerande i liflig rörelse, mot en bakgrund af strömmens ljusglitrande vatten. Fru Blomberg hade en förnimmelse af att det var mycket länge sedan hon såg allt det där, som annars var så inväfdt med hennes dagliga lif, att hon knappt lade märke till det. Med fångtet fullt af hvitsippor, den friska skogsdoften ännu i kläderna och några fallbarr i haffens tyllvippor, promenerade hon upp till "rållhålet", litet yr och matt af den oblandade, starka vårluften hon hela dagen inandats. Att öppna porten, med den gammaldags, åbakiga stora portnyckeln, krafla sig upp för de mörka trapporna — trappljus fanns naturligtvis ej — finna fändstickorna och få eld på lampan, hade fru Blomberg aldrig funnit besvärligt, förrän i kväll, då hon tänkte på förstadsens alla bekvämligheter. Men vänta bara! Sommaren gick snart, och sen var det Augusta Blomberg, som ändligen skulle få föra en människovärdig tillvaro. Emellertid vaggades hon snart som alltid till sömns av detta obestämbara sorl, som likt en svag dymning utifrån slog upp mot den trånga gatans gamla nakna husväggar.

Men i drömmen satt hon i skogsbacken och proppade sig pin full än af Stockholms- än af förstadsdoppet, så hon höll på att stork-

na... och nu låg hon och rullade i en stor sjö af idel hvitsippor, under det ett störtregn af fallbarr forsade ner öfver henne och — nej — hu! Hvitsippssjön blef med ens förvandlad till en jättemyrstack och se där, ett helt band med hemskt skällande hundar med brinnande ögon och flåsande gap... Med ett högt anskri flög fru Blomberg ur bädden och fick eld på ljust. Verkligen! Hade hon inte haft en "liten söt myra" till sängkamrat! Några fallbarr sutto ännu kvar i håret och på bordet vid hufvudgården stod hvitsippbuketten. Så litet behöfs det för att drömma obehagligt, tänkte hon. Men sedan hon aflägsnat sina skogsminnen, sof hon godt och drömfritt och var på benen i vanlig tid och i färd med morgonsysslorna. Först var det då att springa "midt öfver" efter de färska saffransflätorna och de långa, rostade skorpona, så goda att breda smör på. I förbifarten lyssnade hon i tamburen ett tag vid "min herres" dörr. Jo, han sof. Det skulle nog dröja en timme, innan han rörde på sig.

"Gatan" såg ut som alltid på morgonen, nästan folktom, inpyrd med denna obeskrifbara lukt af gammal gata, som en frisk blåst en kall vinterdag väl för tillfället kan rensa, men hvars källa och tillflöden trots oklanderlig renhållning äro outfömliga. Och där stod bryggarvagnen och där bagarvagnen. Där kom tidningsbudet dängandes och här kom postbilen susande, ursinnigt tutande. I ilande fart svängde kontorsfröken om hörnet och cigarrboden midt emot slog just upp sina portar. Klockan i Klara slog half nio. När fru Blomberg kom tillbaka, satt tidningen i lådans springa. Nu fick hon sin efterlängtade stund vid kaffebrickan och det färska, ännu af trycksvärtan fuktiga bladet.

Hon kastade sig genast öfver nyheterna.

— Ja ha, klockan två i Klara bröllop mellan en grefflig kapten vid generalstaben och en hoffröken, då fick man vara där allra senast half 1. Och i morgon stor ställig militärbegravning i Ostermalm, och om fredag komma de danska prinsessorna.

När fru Blombergs herre hade gått slog hon sig ned vid telefonen.

— — — Jo, lilla Amalia, som jag säger, alldeles bestämdt. Sen jag fick tänka riktigt efter, tror jag inte jag skulle trifvas. Tänk, så mycket barnungar och hundkräk, som sprang för fötterna på en och så mycket myror, som är det otäckaste jag vet. Alla bekvämligheter och den billiga hyran säger du, ja, det erkänner jag visst, det, och solen och luften och skogen, ja, för all del, men så långt och dyrt att komma in till stan, och — ja, det ena med det andra, söta du så besvära dig inte med att se på lägenhet åt mig. Adjö, adjö.

Allt detta var nog lika uppriktigt tänkt som sagt, men det var inte allt och det var inte det afgörande. Det som låg bakom, i hennes undermedvetande, det var Stockholm. Och just det Stockholm, där hon lefde sitt blygsamma lif i skuggan af Sankta Klara. Där tätt utanför dess periferi lyxen, nöjeslifvet, förfiningen, "ståten" brusar och sjuder och breder ut sina skatter i floder af ljus, och hvars beskådande var så lätt åtkomligt för den, som blott kunde få vara åskådare och som knappt begärde något annat heller. Här i Klara ville hon hvar kväll lullas till sömn vid detta obestämbara sorl från världen därutänför, som likt en sakt svallvåg trängde sig in mot den gamla gatans nakna murar. Här i Klara ville hon lefva och dö och få en hederlig begravning.

En nittioåring.

ROKEN LINA HUSBERG i Enköping, den vördnadsvärda gamla, hvars bild här återgifves, som den 20 aug. fyller 90 år, har bakom sig en lång och väl utförd lifsgärning. Hon föddes, den äldsta af 12 syskon, år 1825 i Falun. Föräldrarna voro tjänstemannen vid Falu grufva C. G. Husberg och hans maka, född Théel. Efter att hafva erhållit undervisning i fröken Cecilia Fryxells pension vid Karlslund i Vestmanland, ägnade hon sig åt lärarinnekallet. I början af 1870-talet slog hon sig ned i Enköping, där hon öppnade en flickskola med blott 8 lärjungar. Elevantalet växte emellertid hastigt nog, biträdande lärarekrafter måste anställas, och ur den i sin begynnelse så anspråklösa skolan framväxte den läroanstalt, som nu bär namnet Enköpings Elementarläroverk för flickor och hvars föreståndarinna fröken H. var, tills hon vid uppnådda 69 år nedlade sin verksamhet för att njuta en välförtjänt hvila. Härvid ägnades henne en lika storartad som hjärtlig hyllning från såväl elever som samhällets sida.

Hennes inflytande på de skaror af ungdom, som åtnjutit förmånen af hennes ledning och fostran, var stort och djupgående, och ännu har hon glädjen att ofta se dem uppsöka sig för att med henne dela sina fröjder och sorger och mottaga af hennes lifserfarenhets rika skatter.

Redan i sin tidiga ungdom mottog hon de djupa intryck af sann gudsfuktan, som satt prägeln på hennes lifsriktning och ingjufit i hennes umgängelse inom som utom hennes egentliga verksamhetskrets en grundton af varm kärlek till allt godt, rent, ädelt och sant, framsprungen ur hennes till osjälfviskhet och ödmjukhet fostrade sinne och uppuren af hennes innerliga samlif med Gud. Ännu i sin höga ålder följer hon med intresse lifvet omkring. Med kärlekens och tacksamhetens hjärteguld som gåfvor mötas omkring henne på högtidsdagen de skaror af kvinnor, hon velat fostra till evighetslif, alla förenade i en gemensam bön, att hennes exempel af värmade kärlek och stilla, ödmjuk trohet må likt en klart strålande stjärna lysa dem alla till det eviga hemmet i Guds gemenskap.

—S.

Pröfva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

CEREBOS SALT

Två eller tre burkar räcker för en medelstor familjs alla måltider under ett helt år.

REVVY.

FÖR NÅGON TID SEDAN RÅKA-
de jag se en revy — hvilken af
dem som på sista tiden bjudits
här i Stockholm gör detsamma.
Det var icke precis den första, ty
för sju å åtta år sedan såg jag en revy i
Gefle, för tio år sedan en dylik i Malmö och
för ännu något längre sedan ytterligare en
därsammastädes. Mitt hufvudsakliga intryck
var, att genren, hvars nivå visserligen aldrig
 varit vidare hög, sjunkit oerhört under de
 mellanliggande åren. De landsortsrevyer
 jag nämnde, voro hvarken luxuösa uppsatta
 eller så öfver nog kvicka, men de gjorde åt-
 minstone skäl för sitt namn. De bjödo verk-
 ligen på en delvis rätt smålustig öfversikt
 öfver det lilla, som häändt under året — ett af
 dessa gångna fredliga år, som vi nu minnas
 med rörelse! An mer, det fanns ett visst
 sammanhang, en ledande tanke i det hela.
 Icke så Stockholms-revyn. En rad scener
 upprullades godtyckligt utan minsta inbör-
 des relation till hvarandra — eller just till
 någonting annat. Af allt det öfverrika mate-
 rial, som tiden bjuder, var blott ett enda mo-
 tiv användt, och äfven detta skulle kunnat ut-
 nyttjas vida roligare och mera omväxlande.
 Hänseffningarne på kända förhållanden i
 dialog och kupletter voro ytterst få och in-
 galunda utmärkta för någon större kvickhet.
 Revyn hade en ganska lustig episod; hu-
 morn däri var väl närmast lämpad för utlän-
 ningar, men som sådan god. Men en rolig
 scen är inte mycket på en hel kväll.

Dock måste konstateras, att om revyns
nivå var låg, så var publikens ändå lägre.
De hänseffningar, som föllo, gingo obeak-
tade förbi; de ganska goda karaktäristiker
af typer och personer en del af skådespe-
larne gånge, uppfattades föga; det som
väckte munterhet, var egentligen bara bock-
spring, rofvor och kullerbyttor.

Då vi gingo därifrån utan att någon gång
ha frestats att draga på munnen, kunde jag
ej låta bli att tänka på, huru rolig en revy
skulle kunna vara. Naturligtvis skulle sam-
tidens kvickaste pennor konkurrera om äran
att vara dess författare. Den skulle vara en
verklig revy öfver allt märkligt som häändt
under det sistförflutna året, en följd af små
blixtbelysningar af ställningar och förhållan-
den, allt sammanbundet af en osökt funnen
och ledigt fortlöpande handling. De age-
rande skulle mer eller mindre vara tidens
kända personligheter i den fina karrivering,
som egentligen blott är en tillspetsad karak-
tärisk; det skulle vimla af uddiga repliker,
bitande definitioner, lätt igenkännliga situa-
tioner, drifna in absurdum utan att därför
förlora den skärpa, som kommer af sannin-
gen allena. Allt skulle finna rum där: kom-
munalt, litterärt, kulturellt, socialt, politiskt
— framför allt politiskt. Revyn skulle vara
skonlös, och ha prerogativ på att vara det.

Nu ser jag alla hrr teaterdirektörer le öf-
verlägset: Och hvem tror ni skulle gå och
se en sådan revy? Hvem skulle betala för
det nöje den kunde bereda ett dussin intel-
lektuella finsmakare?

Mycket sant. Och dock var revyens ur-
sprungliga tanke sådan, och de forna revy-
erna närmade sig i allt fall det framställda
idealet betydligt mera än nutidens göra.
Det är det sorgliga med tidens fort-
skridande demokratisering, att allt and-
ligt lif småningom tvingas ned till den
lägsta nivå, som står att uppnå. Det talas
mycket om att höja smaken, men det som på
många områden faktiskt göres är att sänka
den. De satiriskt och humoristiskt begåfvade,

som under en aristokratisk fidsriktning
skulle kunna arbeta upp sig till spirituella
samtidskritiker arbeta nu ned sig till bur-
leska marknadsgycklare — helt enkelt för
att kunna lefva. De som skulle kunna tränas
till att uppskatta en förfinad kvickhet, trä-
na sig nu till att skratta åt plumpheter och
fånigheter, helt enkelt därför att de vilja ha
ett nöje då och då, och måste hålla till godo
med de nöjen, som bjudas. Det skall med-
gifvas att en höjning af smaken ägt rum på
vissa områden, främst det konstindustriella,
men även till någon del på det konstnärliga
och lillerära. Men dennas målsmän ha då
uppträdt med hänsynslöst aristokratiska la-
ter, med ett förakt för massan, som skulle
högligen chockerat desamma, om det fram-
ställtts på det politiska och sociala området.
Ju mera konstutöfningen på ett område beror
direkt af penningen, ju starkare röjer sig
emellertid demokratiseringens fenomen. Det
är i våra dagar massan, som betalar. San-
nolikt går mången af dem, som lefva på att
skaffa massan nöjen, i sin ifver att träffa
dennas smak till och med något nedom
densamma, och bidrager så ytterligare till
nersänkningen. Sannolikt skulle massan i
sin mån kunna uppfostras, ty den har många
goda och sunda instinkter. Men det lönar
sig bättre att roa än att uppfostra; därför
välja vederbörande oftare att göra det förra
än det senare.

Det är mycket smickrande för andens öf-
verklass, att man tror den i nöjesväg vara
sig själf nog och därför just ingenting gör
för att roa den. För all del, den kan få se
en liten smula konst då och då, och få höra
musik — mycken god och vacker musik.
Men i dessa mörka tider känner den sig
trött och tung, som hvar och en annan, kan-
ske mera än de andra, därför att den lefver
starkare med i det som sker fjärran; den
behöfver roas, också den, skratta någon
gång godt och hjärtligt. Tänk om någon
af våra författare, någon af dem som min-
dre tänka på det som uttryckes med den
smakfulla termen "kofvan", än på att en gång
få säga till hörande öron i riktigt brinnande
blixtrande ord hvad han har på hjärtat, skulle
skrifva en liten revy, exempelvis nästa nyår,
uteslutande afsedd för denna förståendets
"högre societät!" Man skall kanske säga att
det som nu sker, är för allvarligt att skämta
med. Det låter nog säga sig. Men ha icke
satir och humor sin gifna plats äfven i de
allvarligaste tidsförhållanden? Är icke de-
ras uppgift just att hjälpa oss bära allvarets
krossande tyngd? Kan icke ett litet flyktigt
leende öfver en lustig eller betecknande
situation på gatan för många timmar jaga
skuggorna från den missmodiges själ, om han
jämte missmodet är begåfvad med den dyr-
bara förmågan att le? De krigförandes
skämtpress öfverflödar ju af bisarra krigs-
bilder, utan att någon af dessa därför kän-
ner striden på lif och död mindre djupt.

Idealet vore naturligtvis den objektiva och
skeptiska satir, för hvilken alla parters sva-
ga sidor i lika mån framträder, och som ut-
delar sina stötar och stygn åt alla håll med
samma lätthet och elegans. Men kan ej en
sådan uppletas, kunde vi ju exempelvis få en
höger- och en vänsterrevy, med hvar sin
speciella publik.

Det är icke meningen att någon af herrar
teater- eller varietéägare skulle kosta ståt-
liga dekorationer, dyrbara kostymer, baletter
och ljuseffekter på ett i ekonomiskt hänse-
ende så problematiskt företag. Den publik
det här är fråga om roas icke af sådant, lika
litet som af one-step och prygelscener.
Skulle ej en sådan revy kunna uppfostras t.
ex. å Musikaliska Akademiens lilla scen, med

Ett återseende.

Af GUSTAF ULLMAN.

HVÅ REGNKLADDA HERRAR STEGO
ur vagnen, och i samma ögonblick
kom en ung dam, lugnt leende, ut
på trappan och bjöd dem väl-
komna.

— Jaså, här bor du, — du och Elna? — sade
den ena, hastigt öfverblickande fasaden af ett väl-
digt huskomplex.

— Ja, — svarade den andre — här bo vi med
våra patienter. Och här trifvas vi, nästan alla.

Hospitalläkaren, doktor Hermansson, tog därpå
sin gäst gemytligt under armen och röt, lika gem-
mytligt, åt sin fru: "in med dig!"

— Ja, Elna — inföll gästen, redaktör Hallvik —
stå inte här och förkyl dig i onödan! —

Fru doktorinnan nickade, log och försvann. När
de två vännerna kommit in i den stora ljusa för-
stugan, sågs ej en skymt af fru Elna. Men, —
vid första steget till en vindeltrappa låg en
herre på knä, med blicken riktad uppåt, mot nå-
gon, som försvunnit.

Det var första gången Hallvik gästade Her-
mansson, sedan denne blifvit "därhusläkare". Han
kände och värderade makarna Hermansson sedan
rätt lång tid, och det var honom en glädje att nu
för första gången —

— Hvad tittar du efter? — frågade doktorn. De
stodo färdiga att gå upp till Hermanssons en-
skilda våning. Redaktör Hallvik teg. En hög-
vuxen, välklädd, medelålders man, lutad mot en
dörrpost i vestibulen, betraktade honom på ett un-
derligt sätt. Det var samma man, som nysst legat
på knä vid trappan. Och den mannen —

— Ingenting — svarade Hallvik, dröjande, i det
han fortsatte uppåt. Doktorn följde, tigande. När
de hunnit doktors bostad, sade han helt kort:

— Den där ska' du inte bry dig om, det är en
ofarlig patient, som får gå lös. —

— Hvilken? — undrade fru Elna, som just lade
sista hand vid det festligt väntande bordet.

— Verkligen? — mumlade Hallvik för sig. Han
hade igenkännit, och var igenkänd. Icke en aning
hade han haft om, att detta återseende väntade
honom — här. Just därför öfverraskade och upp-
rörde det honom mera än det eljes skulle ha gjort.
Han beslöt att dölja sina tankar och om möjligt
glömma allsammans, för en stund. Det var ju så
längesedan det hände, det, som förenade, eller
rättare för alltid skiljde, honom från den där —
patienten. — Hallvik spratt till.

— Pontlak är ovanligt liflig i kväll — sade fru
Elna med ett godmodigt litet skratt, i det hon bjöd
Hallvik en tallrik het soppa.

— Skål, skrifvare! — sade hennes man och
lyfte en snaps iskall genever. Hallvik drack. —
Jaså, det var verkligen Pontlak, som ändtligen
blifvit tokig, efter att ha gjort så många tokiga —
tokiga af kärlek och tokiga af hat. —

— Pontlak är snart bra, — sade doktorn därpå.

— Hvem är Pontlak, om jag får fråga?

Hallvik fördjupade sig efter frågan i den hetta
soppan. Hvem Pontlak varit, visste han alltför
väl. Och det glädde honom, för hans egen skull.

.....

helt enkla, rent antydande dekorativa anord-
ningar och en kostymering, som hufvudsaklig-
gen lade an på karaktärsmaskerna? — Jag
tror, att den ej skulle sakna sin publik. Kan-
ske blefve denna t. o. m. större än man kun-
de vänta. Ty liksom föredrag på franska
språket alltid få publik, emedan ingen vill
vidkännas okunnighet i franska, så skulle
om intelligensens revyer sloge igenom, bän-
karne nog fyllas af ganska många, som inga-
lunda vilja erkänna sig i c k e höra till intel-
lignen. På så sätt komme de ju äfven att
tjåna ett folkuppfostrande syfte!

ANNIE AKERHIEM.

Idun Västerhaf.

I.

*DU BLEKA MIDDAGSSKEN KRING HAF-
vet,
nu slumrar solen inne i din hvita sky,
och strandens hvassa gräs stå stilla.*

*Hur länge, som jag icke varit här.
Som barn jag badat i det grunda vattnet
och sprang långt ut, där solen lyser nu
rakt ner ur skyn, en smal och gyllne
strimma.*

*Jag minns, vi lade kläderna i lä
af låga dyner litet längre upp.
Där var det skönt att borra nakna fötter
djupt ner i denna heta, hvita sand,
och skönt, när vinden blåste in på kroppen.
Så sprang man hafvet rakt i famn.*

Hur längesen det var! —

*Långt bortom detta bleka haf,
och dessa horisonter, ligger världen.
Där lefves lifvet, själf jag gick ditut,
och öden växte upp kring mig med glädje
och smärtor med, och tiden gick sin gång,
och döden slog bland dem jag älskade.
Men nya mänskor, som ej denna strand
och ej min barndom kände, kommo till
i lifvets skuggspel, medan andra sjönko
omärkligt undan för att småningom
försvinna, äfven de. Och allt blef annat.*

*Men, hvita sken, du kom igen
i några bleka eftermiddagsstunder
hvarenda sommar här, och hafvet blef sig
likt.*

*Det lyser än därute som en strimma
kring barn som växa upp likt mig en gång,
på denna strand, till sina öden.*

Men strandens hvassa gräs stå stilla.

II.

Till Sv G., Halmstad.

*I DEN STILLA STADEN ÖFVER TÄPPOR
små
sommarsöndags timmar skrida lika blå,
skrida lika ljusst mot aftenbranden
öfver det lugna hafvet, öfver den gula stran-
den.*

*Floden flyter sakta i sin mynning nu,
dit vår motor förde söndagsklädda hopar,
folk som muntert stimmar, skrattar till och
ropar,
och i fören, gamle, sitta jag och du.*

*Men härute breds den kust jag håller kär.
Här är ljusst för ögat, lyckligt fritt för sin-
net.*

*Här vi njuta nuet, här vi fira minnet.
Gamle, det är godt, att du har hamnat här.*

*Gamle vän för hjärtat, kvar från ynglings-
våren,
här, då jag blef borta, du i stället fann.
Vind och böljor sorlat — tänk på västkust-
åren,
forna hvita somrar af oändlig glans! — —*

*Mörkblå stråle nyss i högsta höjden skalf,
eftermiddagsvarmt i hafvets spegel bruten.
Rymdens fina guld blir själ, ur tingen fluten,
under julis högtidsfyllda aftenhvalf.*

*Låt oss leka barn på denna flacka stranden
här i detta guldstott ut mot västerled!
Än det dröjer länge innan sol går ned
öfver det lugna hafvet, öfver den gula san-
den.*

FREDRIK VETTERLUND.

att han aldrig åt någon, — ej ens för sin bästa vän, Hermansson, anförtrött sitt ödesdigra melanhafvande med mannen i fråga.

— Rödvinet! — sade doktorn med en blick på Elna.

— Pontlak, — fortfor han i litet torr ton: — är som normal en duktig karl, något för erotiskt lagd.

— Men, och Hermansson, fet och frodig, gran-skade sitt fyllda glas — men han dricker också. Alldeles för mycket, ja, ohejdadt. Det är egentligen därför han är här. Får han hållas som han vill, så går det åt skogen bara därför, att han inte tål sprit. Kvinnorna —

— Du vet, hvem det är frågan om? in-föll doktorinnan, alljämt leende med hela sitt kärnsunda, rosiga flickansikte: — ja, se, den karln är det ingen fara med, han är så snäll, men han är så — efterhängsen! —

Doktorn småkrattade och sög sin blonda mustasch.

— Hvarenda dag, — berättade fru Elna — så fort han blifvit klädd och fin, så stiger han in till mig i vårt kök — han knackar på dörrn först, — så sticker han cylindern under armen och faller på knä — för mig, kan tro? Hvarenda dag! —

Och fru Elna log och ruskade på sitt vackra hufvud.

— Nå, svarade Hallvik, också leende, — det kan man inte undra på. När han är så ofarlig — är det ju också bara lustigt.

Doktorn rynkade ögonbrynen en smula:

— De s. k. dárarna ha en stor förtjänst, som vi andra i allmänhet sakna. De äro aldrig banala. — Nu log Hallvik:

— Nå, — Pontlak, — innan han blef — dåre? —
— Då kände jag honom inte, — svarade doktorn och fyllde glaset på nytt. —

Redaktör Hallvik nickade med ett sällsamt löje. Han hade varit gift en gång, nästan lika lyckligt som hans vän doktorn var det nu, men hade kommit att skiljas, — och rätta orsaken visste ingen. Ej ens doktor Hermansson. Än mindre fru Elna. — I allt underligare funderingar avslutade Hallvik den utsökt goda målliden vid hospitalsläkarens bord. Hans värdfolk funno honom lik sig, hvarken alltför uppsluppen eller märkbar sorgsen. Men litet förströdd verkade han, så att doktorn vid kaffet föreslog, att de skulle gå ned ett slag i biblioteket. Där fanns mycket af intresse, äfven för en icke-fackman. Hermansson nickade åt sin fru:

— Kaffet och det andra få vi med oss! — —

— Jag kommer strax, skall bara fitta in till en patient — sade doktorn, öppnade biblioteksrummets dörr, tände det elektriska ljuset och försvann. — Hallvik sjönk ner i en stol, lutade hufvudet mot ryggstödet och — tänkte. Han tänkte på den man, som beröfvat honom hans kärlek och lifvets lycka, som begått sitt dåd på lek, i förbifarten, som en nyck, ett skämt bland tusen. Denne man, Pontlak, en af de otaliga mondäna don Juanfigurerna, han figurerade nu i trapporna i ett hospital, i köket hos doktors fru. Men han var ofarlig och fick gå lös — och skulle snart bli bra. Hallvik visste inte, om han sofvit eller ej, — men upp for han ur stolen, då biblioteksdörren på nytt öppnades och — han stod öga mot öga med Pontlak. Hvad han trots allt, trots lasten och sjukdom, var sig lik, denne banale dåre! — tänkte redaktören.

— Är du här? — sade patienten, med de blygrå ögonen spända af skadegrad nyfikenhet — du, också?

— Ja! — Nu är jag här! Och jag skall hälsa dig från — henne! —

— Henne? — — Patienten vidgade näsborrarna.

— Ja! fortfor Hallvik entonigt, stelt betraktande den alkoholförgiftade don Juan, — ja, hon, hon glömmet aldrig dig, Pontlak! aldrig dig! Böj knä för henne! Böj knä, hör du! För henne!

— Pontlak rätade upp sin långa, något svankryg-

giga gestalt, strök sig om den orakade hakan, och hostade.

— Böj knä, Pontlak! — dundrade Hallvik. Det var som om all hans längesedan slufbrända kärlekssorg, svartsjuka och hämndlusta, här i de sinnessjukas hem och i den sjuke f. d. rivalens närhet, fått nytt, plötsligt och våldsamt lif. Han glömde med ens allt annat än det bittra förflutna.

— Böj knä, don Juan! — ropade han — —

Doktor Hermansson kom lyckligtvis först ned i biblioteket, — hans lilla fru med kaffebrickan och det andra ryggade förskräckt tillbaka i dörren. Hon fick se sin man slita redaktör Hallviks näfve från Pontlaks strupe.

När Hallvik efter några dygns hvila lämnade sina vänner Hermanssons, som småningom fått hans och Pontlaks lilla gemensamma historia klarlagd för sig, sade doktorn mildt:

— Du borde egentligen stanna här, lika länge som han. —

— Prat, svarade Hallvik — jag är farlig bara för honom, han — för alla, som älska.

Kvinnan från topp till tå.

Tekniska sagor för Idun af OTTO WITT.

2. Spindeln.

UTE I SKOGSBRYNET, JUST DÄR, hvarest skogen slutar för att gifva plats för den uppdyrkade ängen, stod en enbuske bland många andra.

Och i den enbusken hade en spindel spännt sitt konstfärdiga nät.

Där satt den dag efter dag och natt på natt i ett hörn af sin förrädiska väfnad och väntade på rof. Ibland förrirade sig en fluga i nätet, understundom en mygga, men det hände äfven att en hämpling eller stenskvättad ref sönder det mödosamt hopfogade fångstredskapet, och då fick spindeln slicka sig om munnen och börja om från början.

Så hände det sig en gång, att hans nät slits sönder tre eller fyra gånger och det så lätt på hyarandra, att spindeln i flera dagar blifvit utan både flugfrukost och myggmiddag. Han satt där hungrig och modstulen och såg på styggelsen. Midt i nätet hängde en stor tofva. Det var spindelrådarna, som blåst tillhoppa till en.

Nå, det var väl bara att börja omigen.

Just som spindeln tog sats och ville svänga sig, dinglande i en ny tråd, kom ett bi surrande, och hur det nu var — ett vanligt spindelnät brukar inte genera ett bi, det flyger det igenom som ingenting — men alla de hoptofvade trådarna blef det för mycket. Det kom dem litet för nära, och vips hade trådofvan snott sig kring dess ena vinge — biet var fånge.

Spindeln blef alldeles het. En sådan här- lig stek — och han, som var så hungrig.

Men biet hade inte någon vidare lust på den saken. Ä andra sidan kunde fångenskapen bli långvarig nog — ja, det kunde rent af hända, att den förargliga trådsamlingen alldeles band det fast i enbusken. Biet fann det därför vara bäst att använda list.

— Goddag, vän spindel, sade biet.

— Godmiddag, svarade spindeln och det riktigt valnades den i munnen.

— Jaså, du tänker äta upp mig?

— Ja, det kan du lita på.

— Om jag vore som du, skulle jag akta mig för den steken, menade biet. Tusentals af mina syskon skulle hämnas min död och slita sönder alla spindelnät i världen.

Spindeln började bli fundersam. Biet fortsatte:

Nedanstående skildring utgör det sjuttonde porträttet i den serie personkaraktäristiker, som ansluter sig till vår stora pristäfling "Iduns fria val", angående hvars bestämmelser vi hänvisa till täflingsprospektet i n:r 1.

17. Prästen.

UAG UNDRAR, OM EN PRÄST någonsin fått korgen. Bör icke han framför andra gå in i sin kammare och pröfva sig själf, ransaka sitt hjärta och noga öfverväga allt som talar för eller emot, innan han frambär sitt ärbara förslag till den han korat sig till brud? Bör icke han om någon visa sig medveten af att detta viktiga steg gäller lifvet — ej blott här på jorden — och att det således icke bör tagas i obetänksamhet eller förhastadt? Icke bör han låta sig af sinnesförvirrande yttre egenskaper frestas att glömma vikten af själarnas gemenskap — ej heller af denna inre sympati förledas att ringakta de jordiska villkoren för en solid och tryggad existens.

I sanning, den som är nog lycklig att mottaga ett anbud af en präst, kan med rätta hvisa i sitt hjärta: Varde mig efter ditt tal — Ty hon bör veta, att detta tal icke är fåfängt såsom en lekman lätt kan råka bli, utan mögnadt under själlsstrider och buret af den rätta blandningen af jordisk och himmelsk kärlek. Prästens tal bör ej förgäfves klappa på ett hjärtas dörr. Hvem är väl bättre skickad att kläda i väl valda ord sin ömma ådra och hoppet om stilla lycka, än den man, vars kall är att öppna människors ögon och leda dem in på det rättas väg! Om icke en präst vore i stånd att frambära ett känslöfullt frieri och tillförsäkra sig ett blygt och tacksamt ja från bäfvande läppar — ho skulle då blifva bestående? Därför menar jag, det händer aldrig, eller blott i miss-hugg, att en präst får korgen.

Tänk också på hvilka sakliga skäl som göra ett förslag från sådant håll värdt allvarligt beaktande, äfven om de så kallade personliga argumenten skulle visa sig en smula svaga. Betänk hvad ett par föräldrar måste känna inför utsikten att se sin dotter som maka åt denna ärans man. Han är ju säkrare på sin befordran än en officer, har utsikter att lefva längre än en läkare, äger större anseende än en affärsman, och det tjäll han en gång kommer att besitta har jordagodssets alla fördelar utan en enda af dess risker. Hvilken dotter har väl lof att i våra dar ställa sig döf, när kloka föräldrar göra slika synpunkter gällande?

.....

— Och detta är det finaste spetsarbetet som människor kunna framställa? frågade den.

Spetsfichyn vittade i vinden, och det betydde så mycket som ja.

— Då gör jag en konst i människan, sade spindeln. Jag håller mig till mitt gamla sätt och nöjer mig med de nät jag lagat själf.

Och därmed pilade den i väg till en annan buske och började åter sitt idoga arbete.

OTTO WITT.

— Nej, låt oss hellre göra ett fördrag. Ditt nät är för svagt — annars vore det inte så här trasigt. Du bör ha ett starkare, och jag vet af ett sådant.

— Prafa du, menade spindeln, hvem kan väfva och spinna som jag.

— Människan.

Spindeln log.

— Människan — med sin lilla, lilla bakdel. Hon kan inte spinna alls. Nej, se på min abdomen.

Biet måste skrafta.

— Å, log det, inte spinner människan på ditt sätt, inte. Hon har helt andra metoder må du tro — och ditt nät är svagt och dåligt, hennes är starkt och hållbart. Gör mig loss du bara, jag lofvar dig på mitt bihedersord, att du skall få det där människonätet.

— Inte orkar du bära hit det, tyckte spindeln.

— Tviflar du på hedersordet då? Jag vet nog sättet må du tro. Släpp mig bara lös.

Sagdt och gjordt, och biet flög sin kos. Spindeln såg efter det och skakade på hufvudet.

Men biet flög till kupan, talade vid sina kamrater och inom en minut surrade en hel svärm bort med biet. De visste att odygdspåsen Karl Axel låg och sof i gräset. Och biet visste också, att människor, som vilja vara i fred för en bisvärm, de täcka sitt ansikte med något slags starkt nät. Nu ville olyckan att Karl Axels stora syster Agnes satt bredvid honom, och just som biet kröp in i hans öra, vaknade han och grep omkring sig. Han fick fatt i Agnes' fichy, slet lös den och lindade den kring sitt ansikte. Biet och bisvärmen ledde honom precis hvar till de ville, och så kom stora syster Agnes' fina spetsverk helt ut till enbusken, och där blef det sittande.

Spindeln tittade mycket noga på arbetet.

— Duger inte, sade han, det är för groft. Flugorna fastna inte i dig.

— Vet skäms, odjur, sade fichyn.

— Hvad, hvad, hvad säger du, fräste spindeln. Du är ett eländigt klåperiarbete mot mitt nät. Hvar är du ifrån? Är du gammal?

— Jag — jag är mycket gammal. Jag är dessutom från Bryssel, och där göras de finaste spetsar i världen.

— Jaså, men du är inte äldre än spindeln. Min far spann och farfar spann och min — —

— Ja, det där är mycket roligt alltsammans, svarade fichyn. Men det är så simpelt och naturligt. Du klämmer till ett slag och så kommer tråden. Med mig är det på ett helt annat och finare sätt.

— Nå, låt höra då, sade spindeln.

— Jag är, som jag nyss sade, belgare. Därför är jag så fin och så dyr. Ty du skall veta, att linet jag gjorts af, är det bästa i världen. Belgien har det finaste lin, som finnes att få, och bara det linet kan användas till den oerhördt fina tråd, som användes i Belgien.

— Är den så fin som min? undrade spindeln.

— Nej, det förstås.

— Där ser du.

— Ja, men den är tusen gånger starkare, min kära spindel. Fin är den i alla fall, så fin att den endast kan spinnas för hand och de allra finaste arterna måste dessutom spinnas till tråd i ett mörkt och fuktigt rum — så fint är det.

— Då förstår jag, att du är dyr, menade spindeln.

— Javisst. Och så hälsovådligt arbetet är sedan.

Spindeln suckade.

Låt vara att den nutida prästfruns tillvaro mistat något af den idylliska prägel vi gärna tro att den ägde under ett mera patriarkaliskt samhällsskick — en prostinna är dock prostinna, socken är socken, och lugnt ligger herdatjället i björkarnas hägn, hur tidens vindar än månde blåsa.

Den lifliga debatt, som gemenligen flammor upp, när det förkunnas, att en ung dam står i beredskap att inträda i det heliga äkta ståndet, är kanske aldrig så häftig och skarp, som när det gäller en blifvande prästfru. Det ser nästan ut, som om ingen — i de rappmynta kaffesystrens ögon — vore värdig denna upphöjelse, och allra minst hon på hvars loff den faller. Ligger icke häri ett förtäckt erkännande, att af alla "fruposter" står den som "fru pastorn" bland de högsta? Och i sanning det fordras gedigna gåfvor för att utfylla prästhustruns ram och blifva en rätt maka åt sin man, god moder för barnen, tjänarenom en föresyn, en kraftig hushållerska och för hjorden ett klanderfritt mönster. Hvem kan undra på om tanter och bekanta i det längst vägra erkänna, att det hos den nyförlovade skulle gömmas frön till en sådan matrona i stor stil?

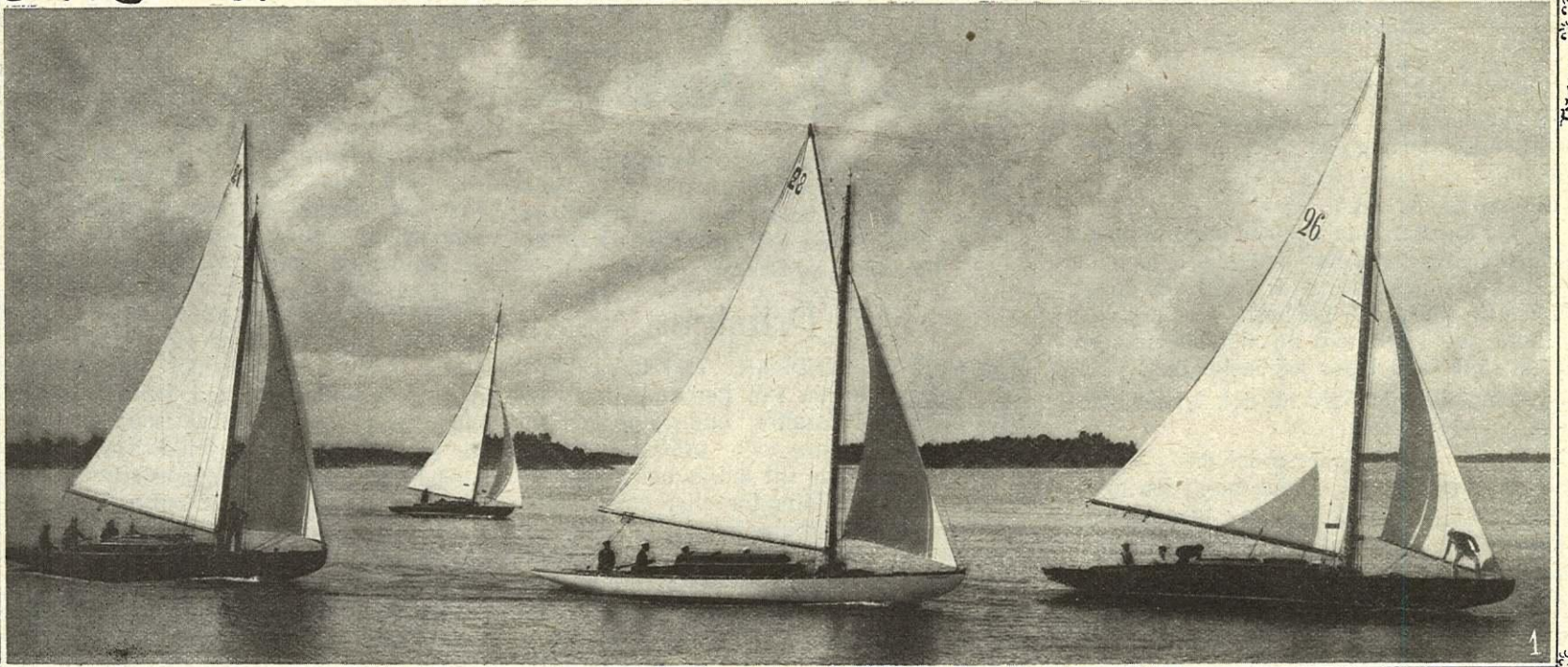
Och dock finns det kanske ingen, som mer enkelt och naturligt förmår falla in i rollen än den som får en pastor till moiité. Medvetandet om ansvar skänker styrka. Känslan af att folk blickar upp till en verkar lyftande äfven på en blyg karaktär. Och går man in på att hustrun kan betraktas som en karaktärsegenskap hos mannen, gäller detta i alldeles särskild grad om den bättre hälften af en prästman. Rörande andra män står det oss fritt att fråga: är han gift — och med hvem? Man kan också låta bli att fråga, det betyder så föga ibland. Hur många män möta vi ej i världens vimmel, som aldrig leda tanken på en hustru! Man blir nästan förvånad, om de en vacker dag uppträda med ett sådant lifet bihang. Det hade nästan varit bättre, om han varit öfverlämnad åt sig själf. En präst är däremot utan sin hälft icke något riktigt helt. Hon är en väsentlig del af den makt och det värde i samhället han representerar. Enhvar vet att prästen är ganska mycket upptagen af världsliga sysslor, om han ej hade någon att dela dem med, skulle dessa växa honom öfver hufvudet. Då han håller räkning med ortens befolkning, är det i sin ordning att hustrun förvaltar höns-gården. Om prostefar sitter inne och sköter bygubbarna vid en toddy, är det icke mer än rimligt att värdig prostinnan i köket gör sitt bästa med affonvarden. Och om fadern i ett anfall af helig vrede lyfter karbasen öfver någon af sina telningar, torde det väl kunna hända, att modern lägger emellan sin milda hand. Det bekräftas på så vis hvad Skriften säger: de tu äro ett.

MOGENS LANG.

Iduns kvinnliga akademi.

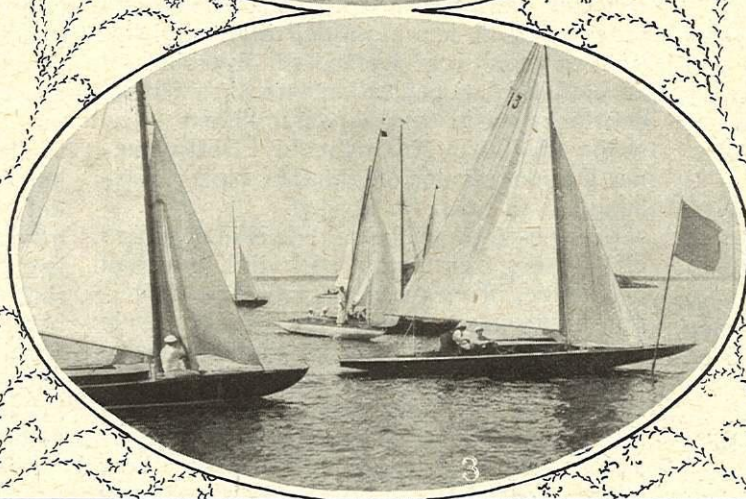
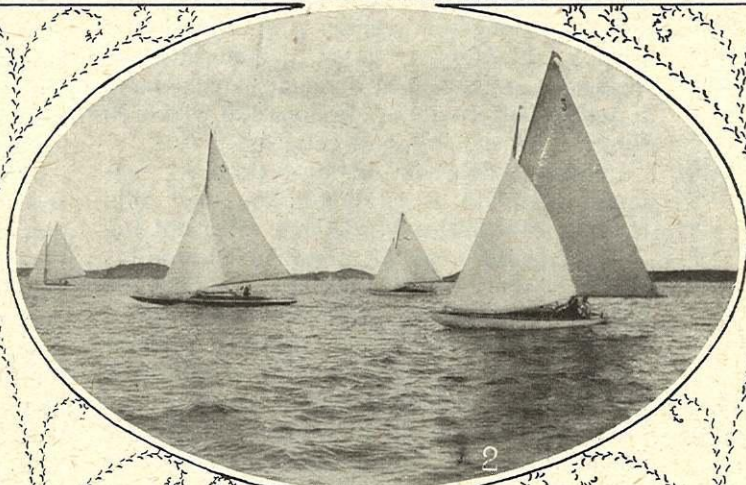
MED ANLEDNING af att fröken Sofia Gumællius, som inom Idunakademien representerade affärsvärlden, aflidit i början af detta år, riktas härmed en vädjan till vår läsekrets att inkomma med förslag på någon svensk affärskvinna, som kan anses lämplig att intaga den ledigvordna platsen. Vidare anhåller akademien att våra läsare behagade inkomma med motiveradt förslag till pristagare för 1916, hvari angifves någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset, 1,000 kronor, för belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning. Förslagen torde adresseras till akademiens sekreterare med. dr Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, och insändas ju förr dess hellre, senast före utgången af oktober månad.

BILDER FRÅN SANDHAMNSVECKAN

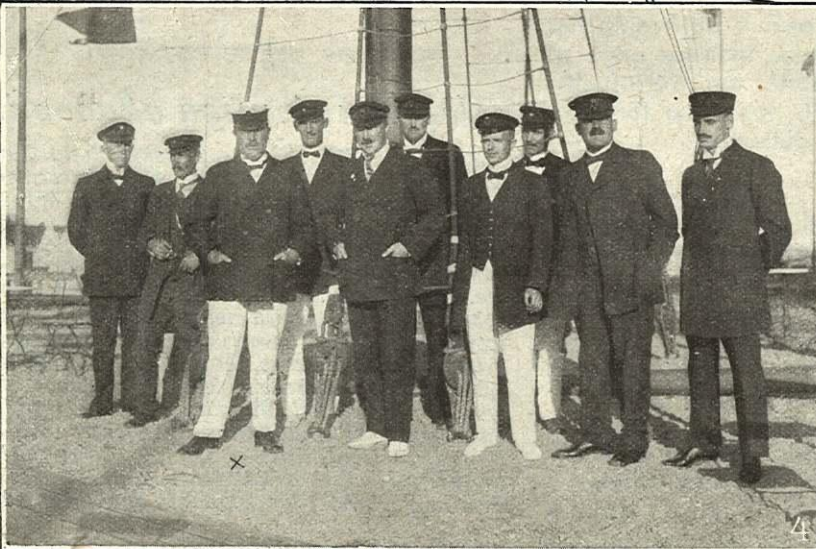

DET MEST HÄRLIGA väder med sol och frisk vind gynnade på allt sätt den i sig själf så lyckade, nu avslutade Sandhamnsveckan. Rätt många deltagare hade anmält sig till täflan i de olika klasserna och såväl i den allmänna distanskapseglingen som ock i de särskilda pokaltäflingarna voro flera goda resultat att anteckna. "Inga-Lill" hemförde denna gång med glans både Mälardrottningens och Cederlunds pris, "Margot II" konsulinnan von Bayers, och "Boja" kejsar Nikolaus pris. Täflingarna försiggingo enbart å inomskärsbana. Hvad distanskapseglingen beträffar så fingo de täflande här vara med om en verkligt lyckad, utpräglad chanssegling.

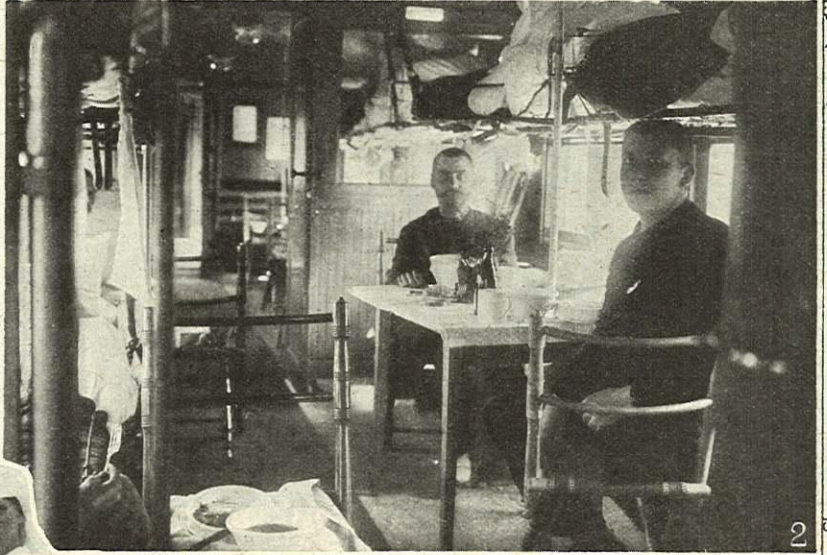
Med kuttern "Swan" hemförde Vesterviks segelsällskap för tredje och sista gången Svenska seglarförbundets pokal, och grosshandlare J. E. Edlundh erhöi en kopia af densamma jämte för-

bundets rorsmedalj. "Swan", som konstruerats af ingenjör Schlüssler, är byggd hos kapten Knut Holm, Gamleby. Här och hvar såg man under täflingen den ny-modiga s. k. Bermudariggen om hvars fördelar, jämfört med den gamla hederliga gaffelriggen, meningarna torde vara delade. En privalkapsegling mellan skärgårdskryssarna "Hermione", "Hjördis" och "Mignon" resulterade i en seger för den förstnämnda. "Mignon" och "Hjördis" förde härunder Bermudarigg, "Hermione" gaffelrigg. På lördagen var hamnen rikt illuminerad och ett vackert fyrverkeri afbrändes. Den sedvanliga dansen uteblef heller inte. — Bild 1—3 visa några lyckade moment under pågående täflan (Tyr (26), Margot II (28), Aslög (29), Dafne (21), Boja (13), Lotten (6) och Swan (3); 4. Rorsgångarna å de segrande kutterarna (kapten Edlundh X) och till sist n:o 5: De deltagande båtarna i hamn. O. Norberg foto.

DE LEFVANDE SPILLRORNA.

SOM STRANGEN PÅ EN BÅGE LIGGER Skandinaviens långa halfö mellan två stridande världar.

Det är gammal, god sena i den, den låter sig tänja ett stycke, så står den med ett spänd färdig, och den som lägger sitt öra in till den, förnimmer en svag sång: tryck inte på mig nu, jag sänder ett vapen!

Här spelar en okänd, väldig herre sitt instrument, från väster ljuder den skärande vredens gälla kvint, från öster brummar det sårade Rysslands väldiga bas, från söder hörs G-strängens lugna, lifet kalla ton. Men allens mjuka mänskliga stämma, känner jag inte äfven i den igen den svenska strängens röst?

Det är väl de ändlösa skensträngarne, som glittrande löpa bort mot Nerikesslättens horisonter, som låter mig fantisera på det där sättet, medan jag står och väntar vid Hallsbergs station på de ryska invalidernas tåg. Den rika slätten ligger fredlig i skiftningar af sol och skugga, bortom stationens afspärningar skymtar

1. Man njuter af cigaretten. 2. Interiör från middagen i Hallsberg. 3. Ryska ministerns fru madame Nechjudov. 4. En svensk ambulans: från vänster fru Nitzelius, fröken A. Rundström, d:r Harald Sundberg, frkn Emma Kruse, L. Fran-

jag tysta medlidsamma skaror. Men bredvid mig på perrongen hör jag korta, lågmålta kommandoord, där marscherar en liten krigartrupp fram, på en gång stram och spänslig. Ah, det är sjukvårdssoldater, det är som sjuka och vårdare ryska och svenska soldater råkas vid det första mötet på mer än hundra år.

Men jag vill inte bli sentimental, och jag behärskar min hjärklappning inför detta underliga möte, viss om att mina landsmän här skola göra sin plikt och mer än det. Hur de politiska sympatierna än må skifta, man kan konstatera att här, inför ankomsten af krigets ryska människospillror inte förefinns skymten af annan känsla än det varmaste medlidande, af ett brodersinne, obekant med

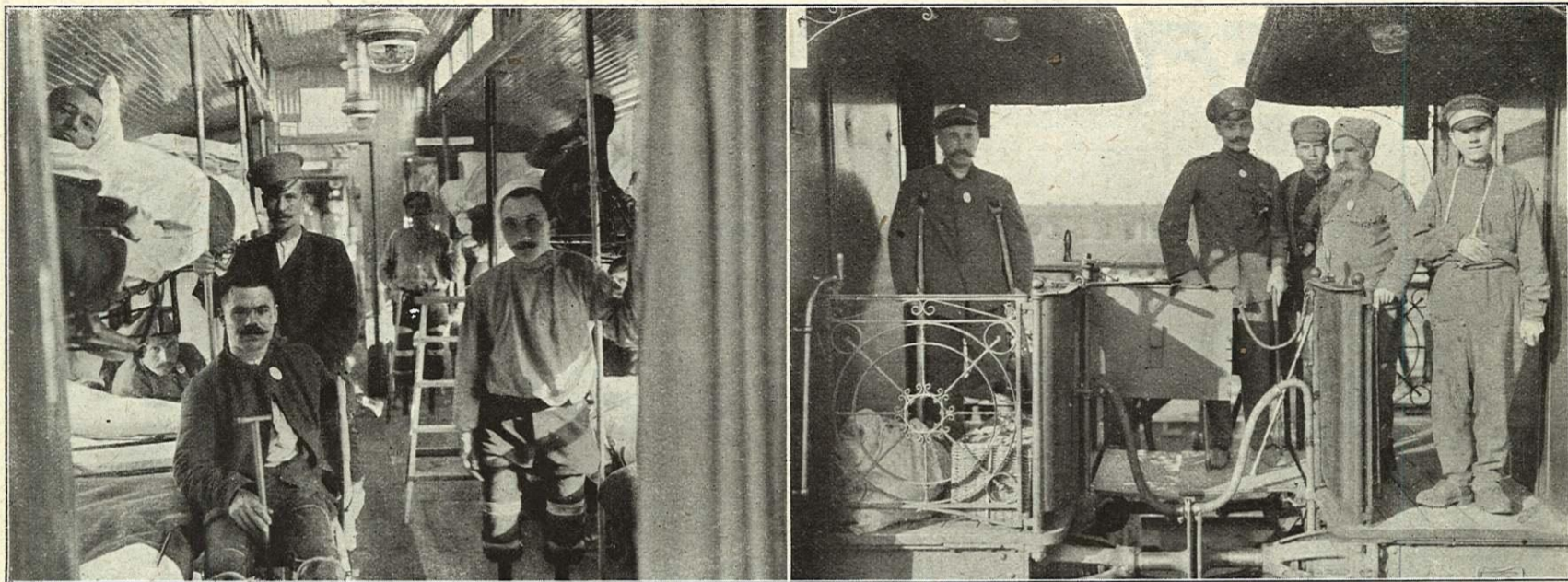
gammalt groll och ogrumladt af något nytt. I morgon skall det vara tyskar, dem skall man väl som stamfränder känna bättre, lättare komma i kontakt med, men man skall inte kunna känna mer mänskligt för dem. Må våra krigssympatier stå här eller där: inför de sårade är det svenska hjärtat neutralt, fast varmt.

Tåget kommer. På perrongen

zen, Gerda Carlsson. 5. Den ryske kosacköfversten, samtalande med en svensk officer. 6. Matsalen för officerare och manskap i Hallsberg.

1-3, 5 och 6 Pressfoto byrån, 4. Oscar Ellqvist foto.

De ryska invaliderna vid uppehållet i Nässjö. Oskar Heyde foto.

är det alldeles tyst, till och med de unga nyengagerade uppsasserskorna i sina hvita klänningar stå alldeles stilla, litet bleka om kinden innan vagnsdörrarne öppnas och de sårades ström rinner ut. Den synen glömmar man inte. Haltande, släpande, vaggande, slängande rör sig en gråbrun människoskara fram emot åskådaren. Bleka, färdansikten, stympade kroppar, ögon, bräddfylla af lidande komma närmare. Människor, som plågats till det uthålligas yttersta gräns, delar af människor, fysiskt och psykiskt spillror af hvad som för ett år sedan var ungt och raskt folk med lifvets möjligheter framför sig!

Jag tänkte ett ögonblick: om detta nu vore svenskar! Om vi sett våra komma emot oss så här! Men, gudskelof det var bara förnuffet, som tänkte så. Jag skulle inför dessa olyckliga ha skämts, om hjärtat gjort en nationalitetsskillnad. "Men i alla fall" resonerar förnuffet, "om det nu varit svenskar, om man fått våra män till denna punkt! Om landet nu vore fyllt af sådana kryckarméer!" Gudskelof att den svenska bågsenan håller, och att den ännu inte behöft afskjuta sin pil.

De slå sig ned vid ordenligt dukade bord med blommor och hvita dukar, kanske för första gången i sitt lif. Tyst och stillsamt, rädsla att göra buller med kryckorna och de trästumpar, som föreställa ben. Korsas sig andäktigt öfver ljufvligt ångande gödkalfstek och rodna af glädje, då våra fränsoldater, mjukhändt och mildt som mödrar hjälpa dem till rätta, skära för steken och breda tjockt med smör på brödet åt de armlösa som själfva ingenting kunna.

Det är ett svagt skimmer af lycka som hvilar öfver dessa ätande gäster, och det är inte bara den goda svenska maten som vållar den. Men uppsasserskorna röras till tårar då någon hjälplös staccare med ett blygt och sorgset leende stumt ber om ursäkt för att hans skälvande arm spillt sås på den rena duken.

Men inne i vagnarna ligga kvar de riktigt sjuka, de

som inte ens ha ett par trästyllor att gå på, de som under den grant broderade skjortan hemifrån dölja onämbara defekter, de lungsjuka som svettiga af matthet bara resa hem för att dö och hvilas febergående ögon stirra oafvändt ut öfver Nerikes solbelysta slätt — kanske liknar den något den vida slätten hemma, som snart skall gömma dem. Och så de som inga ögon ha: den hopkrupne som med händerna tryckta mot de tomma ögonhålorna vagnar stilla af och an i tårlös gråt. Ah, kom hit och se, ni som tycka att det skulle vara stilig med ett krig!

Ute från stationsparken ljuder sång. Jag går dit ut. Från ett vagnfönster förmår en gammal kosacköfverste soldaterna att sjunga; hans ansikte ser käckt och munter ut, och han har en tjuvpojks blink i ögat. Men bakom fönstret hänger hans kropp lam ner mellan ett par kryckor. Och så, efter ett par timmar, går tåget. De ryssar, som kunna stå, buga djupt från plattformarna, de sårade inne i vagnarna söka resa sig och vifta från fönstret så länge tåget ses. Svenskarne svara och vifta tyst, med sällsam vekhet och allvar i hjärtat, officerare, arbetare och unga flickor och darrande, gamla gummor:

— Herre Gud, hjälp alla människor!

Den svenska strängen klingar klart.

ERIK NYBLOM.

Löftet.

Af E. SCHMIDT.

(Forts.)

ON ÄR SÅ UPPRÖRD — DET skulle varit henne en lisa att gå upp till sjukhuset och berätta för Ella, för Ella åtminstone. — Men nej, till ingen, till ingen får det sägas, hon är ensam om allting, och ingen skall veta.

Då grips hon af en plötslig längtan att gå ut till Lindgården och se på den — men blygs i samma ögonblick. Se Lindgården! den som hon sett tusen gånger, smyga sig dit ut nu och se på den med längtande blickar, att den en gång skall tillhöra henne — genom en annans död — Magnhilds, hennes väns och sysslings.

En stund därefter kommer hon ihåg att Arne, den lille sonsonen, glömt en skolbok kvar uppe hos henne. Det är oförsvarligt att hon ej låtit Hanna gå tillbaka med den förut

under dagen, pyssen kan behöfva den för sina läxor tills i morgon.

Hon finner boken, tar fram sina ytterkläder, beräknande tiden tills Hanna kan vara hemma igen och går.

Det är mörkt uppe i tamburen hos sonens, hon lägger boken i brevlådan, fortsätter ut till Lindgården. — —

Hon har då dröga tjugominuters väg att gå, Lindgården ligger ett litet stycke utanför staden, den var ännu i hennes barndom en herregård med jordbruk och ängar och fria björkhagar, men de växande gatorna ha nått den och ängarna gått in i stadsplanen. Kvar är dock ännu almällén med några fält däromkring och den vidsträckt lummiga parken.

När hon går fram genom den lysta hvita allén, ser hon försiktigt spanande framåt mot gården. Med förskräckelse tänker hon på att Magnhild skulle kunna komma åkande för att fara in till staden igen, eller att någon af tjänstefolket skulle kunna berätta för Magnhild att de mött henne härute i kväll. Innanför portarne skall hon icke våga gå, Magnhild har pudlar, som äro utsläppta och skälla ibland.

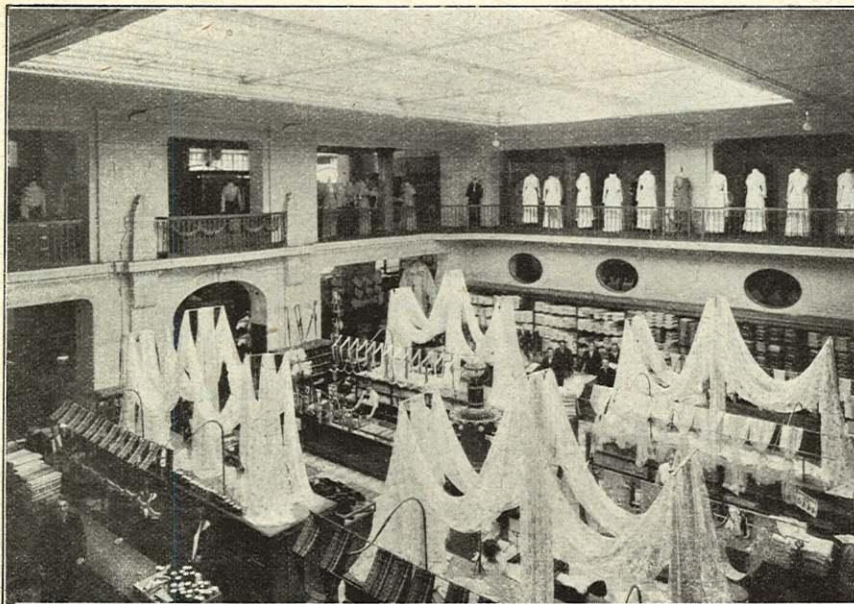
Men också utifrån, sedt utanför portarne, är Lindgården vacker. Som ett drömslott i vintern. Där det ligger litet upphöjdt från gårdsplanen, omgivet af de gamla lindträden. Ett stort hvitt hus i två våningar, de smala, höga fönstren äro spetsade uppåt, ornerade litet i gotisk stil, det ger hela byggnaden ett högtidligt och ståtligt utseende. Upp om verandaplanerna linda sig om sommaren konvolvulusrankorna, man kan plocka dess blommor ända uppe på de små träurnorna, som avsluta pelarne uppe på balkongen.

Men det är vinter nu, det lyser i raden af fönsterspringor nere hos öfverstens, det lyser i hörnrumsfönstret, ett rött sken uppe hos Magnhild. Det är hvardagsrummet, ett stort rum med tre fönster. — Männe där icke är kallt, tänker prostinnan Malin, det ligger i hörnet mot norr, vinden borde svepa om där! — Och tuktar sig själf i samma ögonblick: — Hvad rör det så mig. — Magnhild bor där, Magnhild! — Ah blygs! — är jag prästdotter, prästfru, jag!

Hon går fort hemåt i allén, men hennes gamla sextioåriga hjärta, som hon väl trodde stillnad från lyckans dallringar, det klappar, klappar. En gång måste hon vända sig om på vägen. Aldrig har Lindgården synt henne vackrare och ståtligare än nu, där det ligger drömmande i skymning och snö med det

Middagen serveras.

Den stora affärslokalen i sömerskrud.

En syateljé å konfektionsafdelningen.

IKSOM EN GANG FRÖKENTITELN har äfven sidenet demokratiserats och blifvit till allmän egendom i dagligt bruk. Den ena omhvälfningen har gått lika raskt som den andra, de svarade ju bägge till flertalets djupaste önskingar.

Initiativet till frökenreformen togs den gången af Aftonbladet. Här i Stockholm lefver nu en man, nämligen Sidenhusets chef, som efter hvad man kan förstå med mycket fog, uppger sig vara den, som genomfört sidenets demokratisering. Han har gjort det genom att införa i marknaden siden i förut oanade mängder och längder, siden i tusentals nyanser och kvalitéer och siden till de mest demokratiska priser. På detta sätt har sidenet blifvit som dagligt bröd, tillgängligt för alla.

Stockholmskorna känna alla till Sidenhuset, det stora affärspalatset vid Regeringsgatan, strax invid Hamngatan, de äro vana att välja bland dess stora lager och tycka det är själfallet, att allt detta skall finnas för deras räkning. Men äfven landsorten får del af dess välsignelse. Dels driver firman en mycket stor engrosaffär och förser stora och små manufakturaffärer öfver hela landet med siden, dels vända sig landsortens damer ofta direkt till Sidenhuset med sina rekvisitioner. Chefen påstår, att han kunde aflöna en minister på de summor, som det årligen kostar att skära sönder sidenstycken till provver. I komplexet

Sidenhuset efter tio år.

upptages ett stort utrymme af syateljéer. Där förfärdigas blusar, framför allt blusar, klädningar, underkjolar o. d. för firmans stora konfektionsafdelning. Där sys elegantare toaletter på beställning, där sys skräddardräkter. Till den s. k. lyxafdelningen hör en vacker beställningssalong och flera profrum. Just nu är arbetet i gång med höstens modeller.

Beställningsrum å lyxafdelningen. W. Lamm foto.

Sidenhusets personal uppgår till 400 personer, Utom siden säljer naturligtvis detta stora varuhus allt hvad en dam förförigt kan begära för sin toalett: underkläder, strumpor, sybehör, garneringsartiklar. De s. k. P. D. korsettarna äro sidenhusets specialitet, och om det finns hundra nyanser i den kvinnliga figuren, så möter korsettflaget med lika många olika korsetter.

Affärshusets tio-årsjubileum är nu snart inne. Det jubilerar under ett ofärdsår, som medfört stora svårigheter, icke minst för den, som skall förse sig med sitt stora lager från utlandet. Lyckligtvis är Schweiz, hvarifrån större delen af sidenet, särskildt stapelvarorna, kommer, alljämt neutralt och alljämt sidenproducerande. Från Lyon inköpas fantasisaker, dyrbarare siden och de spindelväfstunna chiffonerna, och där fortgår alljämt arbetet i väfverierna, som nu skötas till stor del af kvinnor. De tekniskt utbildade arbetarna, särskildt färgeriernas, äro svårast att ersätta, det synes också ibland på de siden, som inköpas. Men på det stora hela taget är det ingen fara för sidenet. Vårre är det med yllevernarna. Yllebrist råder redan, och om kriget drar ut för länge, då, förklarar sidenhusets chef, komma damerna att stå inför en situation, hvarur icke ens "damernas paradiset" — så älskar han att kalla sin affär — kan frälsa dem. Och då skall det vara långt gånget, det förstår man.

röda och hvita ljuset, som faller ur fönsterspringorna.

När hon härnäst träffar Magnhild, ute bland gemensamma vänner, nämner ingen af af dem något om Lindgården eller om framtiden. Den januarisöndagen — villkoren, de högtidliga löffena — det är som utstruket, utplånadt.

Hela sommaren råkas de sedan icke, ty Magnhild är som vanligt, åtföljd af sin hushållerska, i Loka.

Men på hösten i september, när prostinnan Malin återkommit till staden efter att ha varit ett par veckor ute på sonens landtställe blir hon en söndag i vagn hämtad ut till Lindgården. Hon sitter bekvämt och gungande i Magnhilds lilla låga plandroska, Löfström i gröna livréeet kör för henne. Prostinnan Malin sitter och tänker: — Jag får inte råd att hålla kusk och ekipage. Hvad skall det bli af Löfström och hästarne! — Ah, Gud, hvad finns det för band och tvång emot tankar! Vi människor, vi som kufva och styra våra handlingar, hvem ger oss makten att behärska tankar — —

Ute på Lindgården stå nu de gamla aparlarne rödrosiga af frukt, och septemberguldet ligger i flikar inne bland lindträden. Konvolveln blommar uppe på balkongpelarnes urnor, och nere i den låga flygeln ha snickarens och gumman Blomqvist fått sina

grönskiftande fönsterrutor halft öfverdragna af det röda vinlöfvet.

Allt ifrån det prostinnan Malin stiger ur vagnen och går med Magnhild uppför den breda maskstungna trappan upp till öfre våningen, vet hon, att nu är hon kommen hit ut för att ledas fram till allt det som hon skall bibehålla och vårda.

Ja, så är det. —

De sitta efter middagen ute på balkongen i det ännu varma och klara septembersolskenet, hushållerskan Mariana bär själf kaffebrickan dit ut. När hon går tillbaka in, ser Magnhild från sin korgstol efter henne.

— Jag undrar, säger hon, kan du behålla Mana? Hon är nog mycket invand här med Lindgården, ty hon har skött hushållet här i sjufton år och är ju ännu i goda arbetstagen, inte mer än fyrtioåtta år och inte att sätta på undantag ännu — — fast förstås att jag skall sörja för henne. — Men så har du Hanna. Två så gamla och starka viljor gå inte ihop.

Prostinnan Malin blir först återigen förvirrad och häpen inför Magnhilds ord. — Detta direkta talet om vännens död, som skall tillföra henne själf ägodelar. — Men så som Magnhild tar det, så får en annan äfven upptaga det. Hvad Hanna beträffar, om hon än tjänat henne troget och enväldigt i åtta år, är det dock tydligt, att hon får uppoffras för Mariana och Lindgården — prostinnan Malin svarar ödmjukt:

— Om jag skulle öfverleva dig, Magnhild — om detta skulle ske — så vill jag visst gärna behålla Mana, som ju hör Lindgården till. Hanna vill syster Lisen gärna öfvertaga, hon har många gånger förut sökt tubba henne ifrån mig till sitt stora landthus-håll.

Magnhilds hvita hufvud nickar stilla svar. Hon sitter tillbakalutad i stolen och ser ut öfver lindkronorna, där eftermiddagssolen lyser inne bland löfven.

— Nu sitter hon och ser in i framtiden, tänker prostinnan Malin, kanske sitter hon och försöker att se hur det skall blifva för mig och Mariana här på Lindgården en gång — — Sedan om eftermiddagen — —

De gå omkring nere i fruktträdgården, och Magnhild nämner alla fruktträdens sorter och om hur långt in på året de tåla att förvaras.

— Kom väl ihåg, säger hon, att de här små dvärgträden här i denna raden måste beskäras hårdt hvar tionde år.

Då vågar prostinnan Malin till och med skratta:

— Kära Magnhild, hur många tio och tiotal år tror du väl att jag skall lefva!

— Ja, så får du säga till Ella.

— Ja, det skall jag.

Prostinnan Malin går uppe på de starriga gräsmattorna, som mera likna tuffviga ängar än parkgräsmattor. Hon minns dem, just likadana, redan från sin barndom, då hon och

hennes syskon lekte tjuf och polis vildt tvärs öfver dem, när de voro bjudna hit ut till farbror Jockums ibland om lördagarna. Magnhild lekte då naturligtvis icke med dem, ty hon var ju då längesedan vuxen, men de fingo komma upp på hennes rum ibland och beundra hennes nipper och småsaker. Hvad det är länge sedan! Hvad det är länge sedan! Hvad Lindgården bibehållit sig lik under dessa femtio år som gått!

Hon berättar småleende detta för Magnhild om hur hon minns dessa förvildade gräsmattorna från sina barndomsdar, och hon ser strax att det gör Magnhild en glädje, att hon äfven har barndomsminnena kvar från den gamla gården och kärlek till den — nej, aldrig, aldrig skola de omgrävas, tänker prostinnan Malin. I tyst tillfredsställelse tänker hon på att om några af löffena här för Lindgården skulle bli rätt svåra att utföra i en framtid, så är det därvid något hon kan göra för Magnhild — till ödmjuk gengäld. Ingen kan vara mera uppfylld af goda föresatser än hon. —

De gå in i flygeln till gamla folkskollärarinnan och gumman Blomqvist. Magnhild bär med sig en liten korg med larsmässpäron in till dem hvardera. — Jag brukar ge dem litet frukt då och då, när det är godt om den om höstarne, säger hon.

Prostinnan Malin förstår: Hon skall också bruka.

Vidare gå de, rundt, rundt. Hela eftermiddagen på vandring. — Tolf ankor i ankdammen, alltid tolf sommaren öfver, tills sex slaktas på hösten. — Två kattor till råttfångst i hönshuset, en hvit söndagskatt, en grå hvardagskatt. — Snöplogen undanställd öfver sommaren i lidret bakom vagnboden. — Löfströms lilla rum ofvanpå selkammaren — rör det så sällan så sällan som möjligt! Löfström tycker om att ha sin ordning för sig.

Prostinnan Malin kunde väl nu velat utbrista:

— Men jag, jag får inte råd att hålla kusk och hästar! — Men hon gör det inte, hon känner det som skulle det varit en faktlöshet och otäck mot Magnhild. Där man får så mycket, där får man uppoffra något, och framtiden skall väl gifva någon råd för Löfström och hästarne.

Återvändande till sist, hunnen halfvägs upp i trappan, minns Magnhild att hon glömt något och går utför igen: — Ah, kom ned igen ett ögonblick, Malin, det var en sak härnere vid verandan, som jag undrar om du fäste dig vid: — Jo, ser du, jag brukar alltid sätta röda asterplantor här till höger om verandan och hvita till vänster — du kan komma ihåg det, om du tänker på bokstäfverna, röda-höger, hvita-vänster, ö-ö, v-v.

Det var bara detta lilla tillägget, och de få fortsätta upp för trappan igen.

När prostinnan Malin åter kom i plandroskan öm kvällen, är hennes hjärta fylldt af en underlig och ljuf oro. Som i den tiden hon väntade Karl-Fredrik hemma i mors tysta förmak om söndageftermiddagarne. — Det att ha något att vänta — att blicka mot framtiden med en väntande, drömmande själ. Sina sextio år, sina sextio år har hon glömt.

Hädaneftär är äfven hennes lif i den lilla våningen vid Torggatan i tysthet inom sig själf förändradt, förvandladt.

När Ella kommer hem ifrån sjukhuset, uttröttad af tjänstgöring och nattvak, hör modern henne säga att det är en lisa att komma inom möblerade rum efter alla de nakna väggar ens blick mött dag och natt på sjukhuset. Då tänker prostinnan Malin på den höga och ljusa filen af rum på Lindgården, på blomsterrummet och balkongen och den vida, vilda, lummiga parken. Hvad skall inte detta

En kvinnlig modell för studentmössa.

Köpenhamn i augusti 1915.

DDANMARK HAR MAN FÖRVERKLIGAT idén om en ny studentmössa för kvinnliga studenter. Ett lifligt försvaret för en sådan framlades, som man torde minnas i våras i Idun, jämte ett par tecknade förslag till den nya mössan. Saken debatterades en tid, men våra landsmaninnor synas ej ha varit hågade för en ändring — åtminstone inte tillsvidare. Måhända var examen alltför närliggande för att man skulle kunna åstadkomma ett samfäldt beslut, och man hade ju också i de dagarna att allvarigare tänka på att förvärfva den hvita mössan än på hur den skulle se ut.

Det är dock i Köpenhamn endast studenterna från den Zahleska skolan, som antagit den nya mössan, på hvilken vi här visa prof. Den liknar i påfallande drag den baretform, som framkom i de Idunska förslagen, man har endast lagt till detta en liten glad tofs, som vi villigt erkänna vara en förbättring, den ger något käckt och ungdomligt och skiljer också mössan från att kunna tas för en kock- eller bagarmössa — en anmärkning, som blifvit gjord.

Så fann undertecknad allt godt och väl till dess den nya studentmössan råkade bli sedd i verkligheten, inte endast i bild. Då befanns likheten just med kockmössan vara förarglig nog. Den nya hufvudbonaden är nämligen gjord af tjock hvit bomullssatin, nästan påminnande om det man kallar engelskt skinn, hvilket ej kunde åstadkomma annat än att den föll i stela och hårda veck, och äfven — det måste sägas alla praktiska fördelar till trots — att den också tog sig något ledsam och torftig ut. Komma våra landsmaninnor att anlägga den nyskapade modellen, skulle vi varmt vilja lägga dem på hjärtat att använda ett mera lättfallande tyg: tunnt ylle eller mjukt siden. Men då dessa båda vid tvättning lätt få en ton i gult, hvarför inte bibehålla den traditionellt svenska — kanske lifet öfverdådiga, men därför just också så traditionellt svenska — mildt böjliga, som en snöflock mjuka, vackra hvita sammefen?

IRIS.

Gif åt Polen

Redovisning.

Trpt.: 1,525: 50, Fru Ina Michanech, Södertelje 25: —, Lista från Kisa 35: 25, Insamladt gen. P. V. Ahlberg, Näs, Ålsta, 25: —, Nordisk Resebureau 10: —, E. Molin 5: —, P. S. G. 200: —, Gerda Lindé, Solberga, Anneberg, 6: —, Okänd 5: —, H. Norrköping 5: —, A. G., Källå, Karleby, 25: —. S:a 1,846: 75.

allt blifva för Ella, när hon kommer utsläpad och trött hem ifrån sjukhuset! — Och hon sitter som vanligt på syföreningsfredagarna tyst och flitig i sitt hörn i salongen hos friherrinnan Adlerstierna, hon fäller sitt arbete i knät och ser drömmande ut öfver nuet, när friherrinnan förevisar sina två ostindiska bäljar och crémekopparne hon nyss förvärfvat på en auktion — därute på Lindgården där står det åtminstone sju ostindiska bäljar uppe på ekskåpen i matsalen och crémekoppar på hyllorna i en rad så lång att hon aldrig har räknat dem —

Äfven gentemot svärdottern är hennes tysta tankegång förändrad. Det kan gå fjorton dagar utan att prostinnan Malin ser hvarken henne eller barnen, ehuru de bo blott ett par tvärgator ifrån hvarandra, och fru Hedvig kritiserar ofta rätt kallt och skarpt svärmöterns göranden och låtanden.

— Du, Hedvig, tänker den lilla prostinnan Malin, du skulle inte förakta mig, du vet inte riktigt, inte riktigt hvem jag är!

Hvilken demonisk makt är icke rikedom! Detta är den lilla, blida prostinnan Malin, fordom ibland sina församlingsbor den osjälviskaste, den mest undfallande af alla — nu i tankarne gent emot sin egen svärdotter sligande uppför rikedomens och öfverlägsenhetens trappsteg.

Tre år efter den septemberdagen hon hämtades ut till Magnhild och lärdes in till världen om hennes egendom, sifter prostinnan i sorgdräkten uppe i sin egen salong i öfre våningen på Lindgården.

Salongen är sig alldeles lik, alla de gamla möblerna stå orubbade kring väggarne som förut, taflorna hänga kvar på sina platser, och den dyrbara blå Wedgwoodservis står kvar borta i hörnet i glasskåpet som förr.

Det har varit ett oväntadt och ovanligt testamente, fröken Magnhild Ehrnbergs.

Lindgården, sådan den dödsdagen befanns och stod med yttre och inre inventarier är i en noggrann och laga form testamenterad till prostinnan Malin Krabbe att med full och oinskränkt dispositionsrätt ägas och besittas.

Svårigheterna hafva varit inga, Magnhilds jurister ordnade allt framför prostinnan Malin, hon har bara haft att sitta stilla och taga emot. Något brorssönernas afundsagg har icke heller nått henne — där var för öfrigt en stor förmögenhet efter Magnhild Ehrnberg, gubben Jockum i tiden har inte för intet låtit staden växa fram öfver sina ängar och åkrar, och de unga Ehrnbergarna, som redan en gång fått sitt med, när farfar Jockum dog och fastern löste ut dem från Lindgården, få nu åter sitt goda guld ur den fordna fädernegården, ty faster Magnhild har hållit sina ärfda pengar kvar i handen, och med undantag af ett par lifräntor till Löfström och Mariana går hela den kontanta förmögenheten till släkten.

Men på Lindgården härskar den lilla prostinnan Malin.

Hon bor i öfre våningens nio rum med allting, infyllt hvar småsak på en ateniene, orubbadt från Magnhilds tid. I köksdepartementet regerar Mariana godmodigt och kraftigt som förr, och Löfström i gröna livréet kör för prostinnan Malin in till staden. — Öfverstens bo kvar i nedre våningen, och om höstarne bär prostinnan Malin då och då en liten korg med frukt in till de gamla hyresgästerna i flygeln — om vårarna låter hon Löfström sätta de röda asterplantorna till höger och de hvita till vänster på rabatterna nedanför verandan.

(Forts.)

